

GEÇİCİ BARINMA

ACİL DURUM BARINMA ALANINDA MEKÂN TASARIM KILAVUZU

GÜLŞAH ŞENOCAK

TOBB ETÜ
Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

**Mimarlık
Tasarım**

TOBB ETÜ Yayınları

**ACİL DURUM BARINMA
ALANINDA MEKÂN
TASARIM KILAVUZU**

Acil Durum Barınma Alanında Mekân Tasarım Kılavuzu

TOBB ETÜ Yayınları
TOBB ETÜ, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi

Yazar : Gülşah Şenocak
Danışman : Bilge Sayıl Onaran

© 2025 TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi. Bütün hakları saklıdır.

TOBB ETÜ Yayınları
Sertifika no: 41804
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Söğütözü Caddesi No: 43
Söğütözü 06560 Ankara/Türkiye
www.etu.edu.tr

Baskı: TEKSES OFSET Matbaacılık Yayıncılık Org. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Sertifika no: 44186
Kazım Karabekir Cad. Kültür İş Hanı No.7/11 Zemin Kat. İskitler / Ankara
Phone: +90 312 341 66 19

TOBB ETÜ Kütüphanesi Yayın Öncesi Katalog Verileri

Şenocak, Gülşah.

Acil durum barınma alanında mekân tasarım kılavuzu / Gülşah Şenocak;
danışman Bilge Sayıl Onaran. Ankara : TOBB ETÜ Yayınları, 2025.

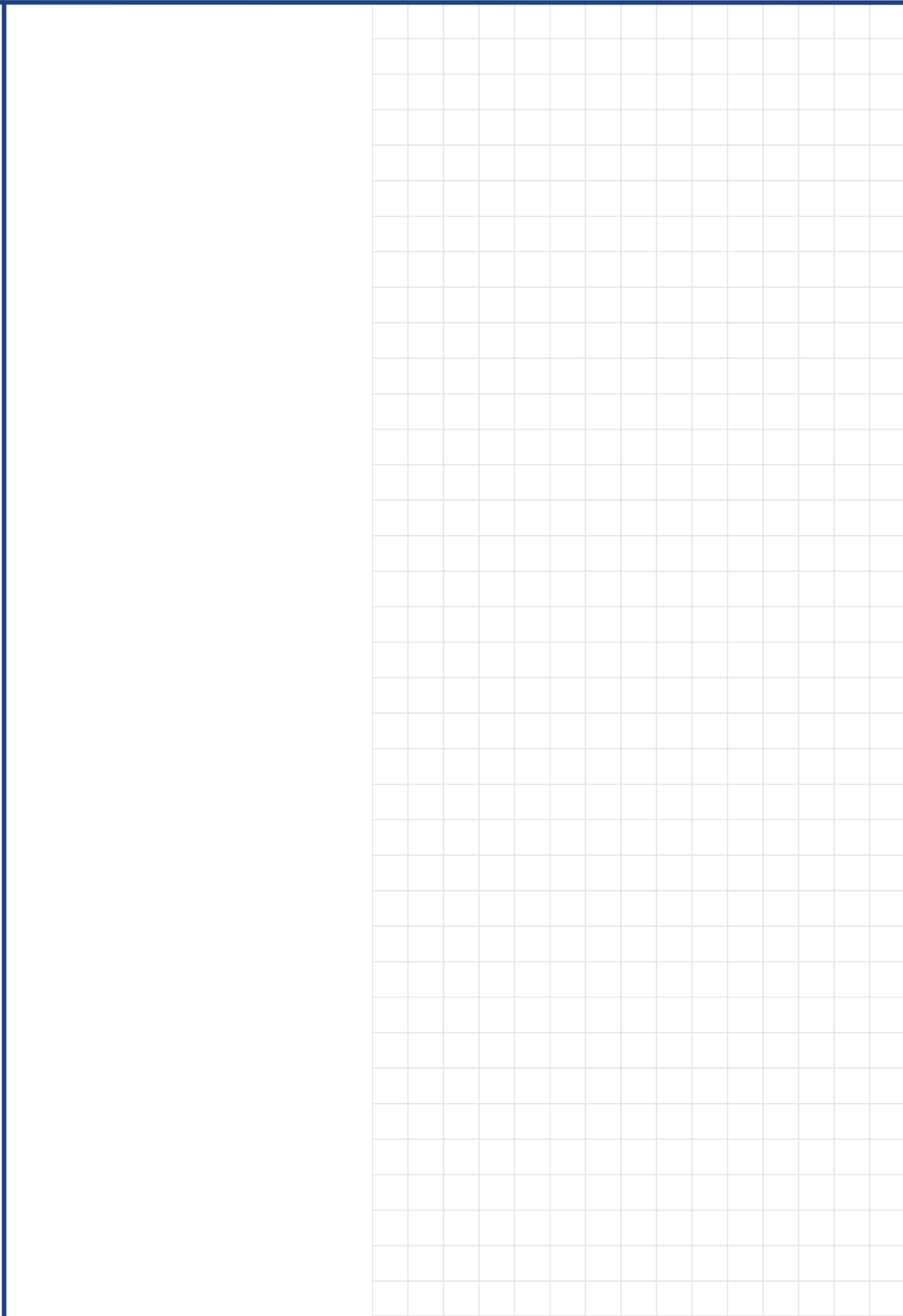
58 sayfa : resimler, tablolar ; 24 cm

ISBN: 978-975-9116-45-3 (karton kapak)
ISBN: 978-975-9116-46-0 (e-kitap)

1. Housing. (lcsh) 2. Emergency housing (lcsh) 3. Temporary housing (lcsh)
4. Barınma. 5. Geçici barınma 6. Acil durum barınma. I. Onaran, Bilge Sayıl.
NA7875 (LCCN) 728.314 (DDC)

Yayının içeriğinden bilimsel, etik, yasal ve dil kullanımı açılarından yazarı sorumludur.

Kitabın elektronik sürümü TOBB ETÜ Kurumsal Açık Akademik Arşivinde sunulmaktadır: <https://gcris.etu.edu.tr/>

İÇİ
KİL

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

BU KİTAPÇIĞI NASIL OKUYACAĞIM?

ACİL DURUM GEÇİCİ KONUT TASARIM MODELİ

ACİL DURUM BARINMA ALANINDA MEKÂN TASARIM KILAVUZU

TERMİNOLOJİ

04

06

09

10

12

SOSYO-KÜLTÜREL KODLAR

KULLANICI GEREKSİNİMLERİ

YAŞAM ALANI

MALZEME VE İNŞA FAKTÖRÜ

ÇEVRESEL FAKTÖRLER

14

22

30

40

48

**ACİL DURUMLARDA GEÇİCİ
KONUT TASARIM MODEL
ÖNERİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ**

Bu kitapçık, Acil Durumlarda Geçici Konut Tasarım Model Önerisi: Türkiye Örneği başlıklı doktora araştırması kapsamında elde edilen bilgiler ışığında oluşturulmuştur. Çalışma ülkemizde kurulması planlanan geçici barınma merkezlerinde uzun süreli kullanıma hizmet etmesi amaçlanan geçici konutların tasarım kriterlerini oluşturmayı hedeflemektedir. Ülkemizde insani yardım alanında çalışan kamuda hizmet veren uzmanların ve sivil toplum kuruluşlarının yararlanması planlanmaktadır.

Araştırma içeriğinde UNHCR Acil Durum El Kitabı, Sphere Projesi, Shelter Centre, ECHO (*AB Sivil Koruma ve İnsani Yardım Operasyonları Birimi*) ve AFAD tarafından üretilen çalışmalardan yararlanılmıştır. Kılavuz kullanıcılarına yol göstermesi amacıyla gerekli görülen noktalarda bağlantılar paylaşılarak araştırma zenginleştirilmeye çalışılmıştır.

Çalışma kapsamında öncelikle geçici konut tasarımında yol göstermesi amacıyla tasarım modeli oluşturulmuştur. Daha sonra acil durum barınma alanında mekân tasarım kılavuzu detaylandırılmıştır.

GİRİŞ

İçmimarlık disiplininin insani yardım ve geçici barınma alanında çalışabileceğini göstermesi ve genç meslektaşlarımıza farklı kapıları açması umuduyla ...

Geçici barınma çok katmanlı ve farklı disiplinlerden beslenen bir araştırma alanıdır. Barınma alanında uzmanlığı olan mimarlık, mühendislik ve tasarım disiplinlerinin alanda yer alması gerekmektedir. Araştırma alanının altyapısı ve çok boyutlu olması nedeniyle sosyal ve beşeri bilimlerin katkısı da oldukça değerlidir. Mültecilik bağlamında barınma eylemi antropologlar, sosyologlar ve iletişim bilimciler tarafından da araştırılmaktadır.

Bu kitapçık, acil durum barınma eylemine yerleşke ölçeğinden içmimari ölçeğe kadar geniş bir açıdan bakmaktadır. Temel hedefi, geçici konutta yaşanabilirliğin sağlanması için içmimari bakış açısını da geçici barınma içeriğine dahil etmektir. Bu çalışma kapsamında geliştirilen bir geçici konut için diğer disiplinlerden de görüş alınması önerilmektedir.

Bu kitapçık, bir geçici konut uygulamasında tasarıma yaklaşım biçimi, temel ilkeler, yol haritası belirleme ve uzmanın uzun vadeli düşünmesine yardımcı olmak amacıyla oluşturulmuştur. İçeriğinde yer alan ilk adımlar, örnekler ve bağlantılar sayesinde kılavuz kullanıcısının daha doğru ve güncel veriye ulaşması hedeflenmektedir. Öneri toplama noktaları, acil durum alanında çalışan platformlara yorum ve öneri alınması gereken noktalar hakkında ipucu vermektedir. Bu araştırma geliştirmeye açıktır ve ortak bir çalışma geliştirmek isteyen sivil toplum kuruluşları veya acil durum barınma alanında çalışan kurumların kullanımına gönüllülük esasıyla sunulmaktadır.

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde değerli görüşleriyle katkı sağlayan AFAD, Türk Kızılay, Göç İdaresi Başkanlığında çalışan uzmanlar ile her zaman yanımda olan değerli danışman hocam Prof. Dr. Bilge Sayıl Onaran'a; bu süreçte beni destekleyen TOBB ETÜ ve bölüm hocalarıma; değerli desteğini esirgemeyen aileme teşekkür ederim.

BU KİTAPÇIĞI NASIL OKUYACAĞIM?

Bu kitapçık geçici konut tasarımında dikkat edilmesi gereken noktaları, temel prensipler ve ilkeler halinde sunmaktadır. Hedef kitlesi, insani yardım alanında çalışan devlete bağlı uzmanlar olmasına rağmen insani yardım alanında çalışan STK ve gönüllülerin de yararlanması hedeflenmektedir.

Kılavuz sayfalarında ilkeler, içerikleri, örnekler, ilk adımlar ve ilgili bağlantılar yer almaktadır. Sayfanın okuma düzeni aktarılmaktadır.

BAŞLIKLAR

Kılavuz temel başlığı, prensibi açıklamaktadır. Prensibin içeriğinde yer alan ilkelerin neye yönelik oldukları aktarılmaktadır.

İLK ADIMLAR

Kılavuz okuyucusunu yönlendirmek için ilgili ilkenin uygulanmasında ilk adımı oluşturabilecek notlar eklenmiştir.

İLKELER

YEREL İMKAN VE TEKNİKLERE
UYGUN TASARLAMAK

TIKLA

Geçici konutta yerel malzeme ve yöntemler kullanmayı öncelikli olarak hedefliyoruz. Çözüm önerileri için lütfen bizimle iletişime geçin.

İÇERİK

a. Geçici konut tasarımında yerel malzeme ve inşaat alanlarının kullanılması yaşam alanlarını daha sürdürülebilir kılmaktadır. Hem misafir toplulukların daha sağlıklı ortamlarda barınmalarına hem de yerel toplumun ekonomisine katkı sağlamakta, olumlu bir etken olarak ön plana çıkmaktadır. Bu imkan ve teknikler ulusal standartlara eklenmelidir.

BELGE | ÖNERİ YÜKLEME NOKTASI
Öneri yükleme noktasını aktif olarak kullanabilirsiniz. Bu nokta, uygun alanlarda öneri toplanması için koordinasyon merkezini yönlendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Örn: Ülkenin güneyinde yapılan bir geçici konut için bölgede sık bulunan bir malzemenin temin edilmesi yerel ekonomiye de katkı sağlayacaktır.
Örn: Uzun süre kullanılacak geçici konutlar için bölgede var olan sürdürülebilir inşaat tekniklerinden faydalanılabilir.

b. AR-GE çalışmalarında her koşulda kullanımı öngörülerek geliştirilen geçici barınma üniteleri için yerellik vurgusu yapılmamaktadır. Küresel ve sürdürülebilir yaklaşımla planlanan geçici barınma üniteleri çeşitli testlerden geçirilmeli, farklı koşullarda kullanılabilirliği kanıtlanmalıdır. Kullanılan malzemeler farklı coğrafya ve iklim koşullarına uyacak biçimde olmalıdır. Bu barınma ünitelerinin farklı sosyo-kültürel koşullara uygun iç mekan düzenleme biçimleri için de bir rehber hazırlanması önerilmektedir.

Örn: Acil durumların ilk aşamalarında kullanılmak üzere tasarlanan barınma üniteleri bu formatta farklı koşullara uyum sağlayacak şekilde tasarlanıp üretilmektedir.

SOSYO-KÜLTÜREL KODLAR	
Sosyo-kültürel kodlar, tasarıma yön veren sosyal ve kültürel verileri iç içe planlama ve çalışma ilkelerini ortaya koyan parametrelerdir.	
İLKELER	İÇERİK
HEDEF GRUP	KRİZİN KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLERİNİ ÇIKARMAK a. Krizin karakteristik özellikleri ve etkileri geniş çapta araştırılıp ortaya konmalıdır. Yaşanan kriz topluluğun demografik verilerini etkileyerek, konutun niteliklerine ve diğer ilkelere etki etmektedir. Krizin topluluk üzerindeki etkileri belirlenmelidir. Geçici barınma gerektiren acil durumun karakteristik özelliklerinin analiz edilmesi de konutun tasarım ve uygulama süreci açısından önemli görülmektedir. Krizin detaylıca incelenmesi ve özelliklerinin ortaya konması konutun niteliklerinin belirlenmesinde rol oynamaktadır. Örn: Kriz topluluğundaki kadınların çoğunlukta bıraktıysa bannakların mahremiyet koşullarına daha çok dikkat edilebilir. Kadınların yaşayacağı bannaklar yerleşkenin merkez bölgesinde bir arada konumlandırılabilir.
HEDEF GRUP	GÜNDELİK HAYAT İÇİN TASARLAMAK a. Hedef grubun günlük hayatlarına dair detayların belirlenmesi ve topluluğa ait gelenekleri ile sosyal alışkanlıklar ortaya konması önemlidir. Tasarlanacak geçici konut, araştırılan bu verilere cevap verecek nitelikte olmalıdır. Bu veriler araştırma ya da katılımcı yaklaşım yoluyla elde edilebilmektedir. b. Geçici konut hedef grubun sosyal ve kültürel yapısına uygun ya da uyarlanabilecek altyapıda olmalıdır. Grubun yaşam şekli ve bu şeklin barınma alışkanlıklarına yansımaları geçici konutun tasarımında yol gösterici olmalıdır.

İLKELER

Kılavuzda yer alan ilkeler ve içerikleri açıklanmıştır.

ÖNERİ YÜKLEME NOKTASI

Bu nokta, uygun alanlarda öneri toplanması için koordinasyon merkezini yönlendirmek amacıyla hatırlatıcı olarak eklenmiştir. İstenildiğinde bir sistem kurularak öneri toplanabilir. Öneri toplanması uygun görülen noktalar kılavuza not düşülmüştür.

GÖRSELLER

Kılavuz görsellerle desteklenmiştir. Görselin içeriği açıklanmış, alındığı kaynak not düşülmüştür. Görsellerin alındığı linkler kaynakların içerisine bağlantı olarak gömülmüştür.

BAĞLANTILAR

Kılavuzda yer alan ilkelerin ulusal ve uluslararası kaynaklardaki karşılıklarının bulunduğu bağlantılar verilmiştir. İlgili bilginin hangi sayfalarda yer aldığı da not düşülmüştür.

ÖRNEKLER

Kılavuzda yer alan ilkelerin ne anlama geldiği ve nasıl uygulanabileceği örneklerle açıklanmıştır.

İÇERİK	BAĞLANTILAR
Örn: Sağlık koşullarının korunabileceği, güvenlik ile mahremiyetin sağlanabileceği, kişi başı m2 standartlarına uygun uygun konutların tasarlanması önemlidir. c. İnsan haklarının korunabilmesi adına minimum standartların sağlanması önemlidir. Bunun için yardımcı kaynaklara gidilmesi, geçici barınma alanını yeni öğrenenler ve gönüllüler için önceliklidir. Temel kaynaklar proje yönetimi ve paydaşlar tarafından kullanılabilir nitelikte olmalıdır.	ECHO- Humanitarian Shelter and Settlements Guidelines. (s.38) TEMELE STANDARTLAR İÇİN BAŞUÇU KAYNAKLARI; UNHCR- Handbook for Emergency Shelters Project- The Sphere Handbook TIKLA
Örn: Yerel seviye yetkililer bölgede yaşanabilecek çıkar çatışmaları hakkında daha çok bilgi sahibi olma potansiyeline sahiptir. Bu nedenle yerleşke tasarımının arazi seçiminde söz sahibi olmaları önemlidir. Örn: Uluslararası sivil toplum kuruluşlarının hedef grupların olası ihtiyaçlarına karşı destek ürün/bannak gönderme potansiyelleri bulunmaktadır. Ulusal ve yerel seviye yetkililerin bu ihtimallere karşı koordineli davranmaları, yaşam kalitesini artırabilecek ürün / bannakların tedarik edilmesi adına önemlidir. C. İŞ PROGRAMI – UYGULAMA AKTİVİTELERİNİ YÖNETMEK İnsani yardım sürecinde yer alan bütün paydaşlar, ulusal – yerel yönetim mekanizması ile uluslararası ve ulusal paydaşlar (STK) bannaklar çözümü hakkında fikir birliğine varmalı. İş birliği içerisinde hareket etmeli ve bir koordinasyon merkezi belirlenmelidir. İşlerin nasıl yürütüleceği ve paydaşlar arasındaki iletişim koordinasyon birimi tarafından yönetilebilir olmalıdır. Ülkemizde acil durumlarda yapılan insani yardımlarda koordinasyonu sağlayan birim AFAD olarak belirlenmiştir.	PAYDAŞLARIN ÖNEMİ Sphere Project- The Sphere Handbook (s.246) Shelter Centre - Shelter after disaster: Strategies for transitional settlement and reconstruction. (s.101-103) Shelter Centre - Transitional Shelter Guidelines. (s.158) KOORDİNASYON ECHO- Humanitarian Shelter and Settlements Guidelines. (s.35-37) Shelter Centre - Shelter after disaster: Strategies for transitional settlement and reconstruction. (s.1-29)

GEÇİCİ KONUT TASARIM MODELİ

Model, geçici konut tasarımına yönelik prensipleri içmimari bakış açısı ile ele alarak tasarımcıya bir yol haritası çizmektedir. Tasarım adımlarını barındıran bir model kurgulanmıştır. Geçici konut uygulamasında tasarım sürecini yönlendirecek önemli adımlar model kapsamında aktarılmaktadır.

Modelin birinci adımını sosyo-kültürel kodlar ve kullanıcı gereksinimleri oluşturmaktadır. Kullanıcı gereksinimleri sosyo-kültürel kodlar üzerinden şekillenmekte, iki prensip bir arada çalışmaktadır.

Yaşam alanı modelin başlıca ikinci adımını meydana getirmektedir. Malzeme ve inşaat faktörü üçüncü, sürdürülebilirlik temelli çevresel unsurlar ise modelin dördüncü adımını oluşturmaktadır. Modelin birinci adımını meydana getiren iki prensipte olduğu gibi ikinci, üçüncü ve dördüncü adımı oluşturan prensipler de işleyiş bakımından iç içe geçmektedir.

ACİL DURUM BARINMA ALANINDA MEKÂN TASARIM MODELİ

TERMİNOLOJİNİN NETLEŞTİRİLMESİ

İLKELER

KRİZİN KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLERİNİ ÇIKARMAK

GÜNDELİK HAYAT İÇİN TASARLAMAK

YERLEŞKE İÇİN YETERLİ ALAN - GÜVENLİ BÖLGE SAĞLAMAK

YERLEŞKE VE BARINAKLARDA İNSAN HAKLARINA UYGUNLUĞU GÖZETMEK

ULUSAL-YEREL SEVİYE YETKİLİLER VE PAYDAŞLARLA (ULUSLARARASI - STK) ÇALIŞMAK

İHTİYAÇ ANALİZLERİ YAPMAK

KORUMA VE MAHREMİYETİ SAĞLAMAK

GEREKLİ GEREÇLERİ TEMİN ETMEK

MOBİLYA VE MUTFAK ÜNİTELERİNİ DÜŞÜNMEK

İLKELER

BARINAKTA FONKSİYONELLİK - TASARIMDA ESNEKLİĞİ GÖZETMEK

BELİRLENEN TEMEL STANDARTLARA UYGUN TASARLAMAK

İÇ MEKANDA İHTİYAÇLARA YÖNELİK YETERLİ ALANI SAĞLAMAK

YEREL İMKANLARA VE TEKNİKLERE UYGUN TASARLAMAK

BARINAKTA GÜVENLİK VE YAKIN ÇEVREYİ DÜŞÜNMEK

İKLİM UNSURU - İÇ KOŞULLARDA UYUMLULUĞU GÖZETMEK

İLKELER

PLANLAMA VE PROJE YÖNETİMİ DESTEĞİ VERMEK

İNŞA SÜRECİNDE TEKNİK YARDIM SAĞLAMAK

YEREL MALZEME, TEKNİK VE İŞ GÜCÜ KULLANMAK

UYGULAMADA GÜVENLİK İLE VERİMİ GÖZETMEK

İLKELER

SÜRDÜRÜLEBİLİR TASARIMI GÖZETMEK

İKLİM VE COĞRAFYAYA UYGUN GEÇİCİ KONUT TASARLAMAK

ÇEVRESEL RİSK UNSURLARINI ANALİZ ETMEK

KOORDİNASYON PROGRAMLARINI UYGULAMAK

SOSYO-KÜLTÜREL
KODLAR

KULLANICI
GEREKİNİMLERİ

2
YASAM ALANI

3
MALZEME VE
İNŞA FAKTÖRÜ

4
ÇEVRESEL
FAKTÖRLER

Tasarım modelinde yer alan ilkeler, sadece kendi başlıklarıyla değil yatayda diğer başlık ve ilkelerle de ilişkilendirilmektedir. Kılavuzun genelinde yer alan temalar yardımı ile bu bağ kurulmaktadır.

TEMALAR

SOSYO-KÜLTÜREL UYUM

YERELLİK

GÜVENLİK

İKLİM VE COĞRAFYA

PLANLAMA VE KOORDİNASYON

SOSYO-KÜLTÜREL KODLAR

KRİZİN KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLERİNİ ÇIKARMAK

GÜNDELİK HAYAT İÇİN TASARLAMAK

YERLEŞKE İÇİN YETERLİ ALAN - GÜVENLİ BÖLGE SAĞLAMAK

YERLEŞKE VE BARINAKLARDA İNSAN HAKLARINA UYGUNLUĞU GÖZETMEK

ULUSAL - YEREL SEVİYE YETKİLİLER VE PAYDAŞLARLA (ULUSLARARASI - STK) ÇALIŞMAK

KULLANICI GEREKSİNİMLERİ

İHTİYAÇ ANALİZLERİ YAPMAK

KORUMA VE MAHREMİYETİ SAĞLAMAK

KORUMA VE MAHREMİYETİ SAĞLAMAK

GEREKLİ GEREÇLERİNİ TEMİN ETMEK

MOBİLYA VE MUTFAK ÜNİTELERİNİ DÜŞÜNMEK

ACİL DURUM BARINMA ALANINDA MEKÂN TASARIM KILAVUZU

Tasarım kılavuzu modelde yer alan ilkelerin detaylandırılması ile ortaya konmuştur. Kılavuzda yer alan ilkelerin nasıl ilişkilendikleri aşağıda görülmektedir. İlkelerin uygulanma şekilleri, örnekler ve kullanıcıya yol gösterecek ilk adımlarla açıklanmaktadır.

YAŞAM ALANI

BARINAKTA FONKSİYONELLİK-
TASARIMDA ESNEKLİĞİ GÖZETMEK

BELİRLENEN TEMEL STANDARTLARA
UYGUN TASARLAMAK

İÇ MEKANDA İHTİYAÇLARA YÖNELİK
YETERLİ ALANI SAĞLAMAK

YEREL İMKANLARA VE TEKNİKLERE
UYGUN TASARLAMAK

BARINAKTA GÜVENLİK VE YAKIN
ÇEVREYİ DÜŞÜNMEK

İKLİM UNSURU - İÇ KOŞULLARDA
UYUMLULUĞU GÖZETMEK

MALZEME VE İNŞA FAKTÖRÜ

PLANLAMA VE PROJE YÖNETİMİ
DESTEĞİ VERMEK

İNŞA SÜRECİNDE TEKNİK YARDIM
SAĞLAMAK

YEREL MALZEME, TEKNİK VE İŞ
GÜCÜ KULLANMAK

UYGULAMADA GÜVENLİK İLE
VERİMİ GÖZETMEK

ÇEVRESEL FAKTÖRLER

SÜRDÜRÜLEBİLİR TASARIMI
GÖZETMEK

İKLİM VE COĞRAFYAYA UYGUN
GEÇİCİ KONUT TASARLAMAK

ÇEVRESEL RİSK UNSURLARINI
ANALİZ ETMEK

İKLİM VE COĞRAFYAYA UYGUN
GEÇİCİ KONUT TASARLAMAK

KOORDİNASYON
PROGRAMLARINI UYGULAMAK

TERMİNOLOJİ

Geçici afet barınakları için çeşitli kurum ve kuruluşlar, politik nedenler ve kaynaklarca birçok terim öne sürülmektedir. Bu tipolojilerin temelde, acil durum (emergency), geçiş (transitional) ve kalıcı (permanent) olmak üzere üç kulvarda toplandıkları görülmüştür.

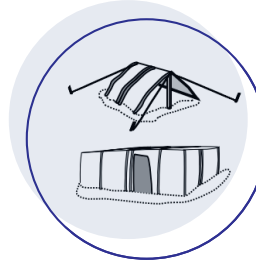
Temelde bir ara faz olarak geçiş aşamasında kullanılan yaşam alanları kullanıcıların günlük rutinlerine dönmeye başladıkları, iyileşme sürecinde etkin olan barınaklardır. Geçici olarak adlandırılabilen bu aşama yapılar, bireylerin temel ihtiyaçlarına ek olarak **kullanıcısının günlük aktivitelerini karşılayacak mekansal altyapıya** sahip olmalıdır.

Geçici konut, uzun süreli kullanımda kişinin günlük rutinini destekleyen bir geçici barınma tipolojisidir. Kılavuzda, geçici konut tasarımı üzerine yoğunlaşmıştır.

ÜÇ TEMEL AYRIM

ACİL

1

Acil durumun ilk aşamasında

Hızlı kurulum

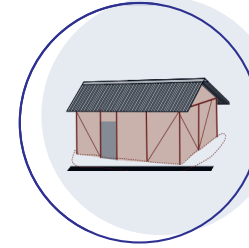
Günlük / aylık kullanım

Hafif yapı
Basit yapılar

a-Acil durum barınakları (emergency shelters)
b-Geçici barınaklar (temporary shelters)

GEÇİŞ

2

Kalıcı konuta geçene kadar

Geçici kullanım
Yıllık süreler

Hafif yapı
Prefabrik yapılar

Kalıcı konuta dönüşebilir

a-Geçici konut (temporary housing)
b-Geçiş barınağı (transitional shelter)

KALICI

3

Kalıcı arazi

Uzun süreli kullanım

a-İleri seviye barınaklar (progressive)
b-Çekirdek barınaklar (core / one-room)
c-Kalıcı konut (permanent)

TİPOLOJİLER

a	ACİL DURUM BARINAĞI EMERGENCY SHELTER	Acil durumun ilk aşamasında günlük /aylık sürelerle kullanılan, kısa sürede hazırlanabilen temel barınak desteğidir.		
	GEÇİCİ BARINAK TEMPORARY SHELTER	Kısa süreli kullanımı öngörülen, acil durumun ilk aşamasında ortalama 1 yıl kullanılması planlanan hafif strüktürel yapılardır.		
a	GEÇİCİ KONUT TEMPORARY HOUSING	Acil durum ve geçici barınaklara göre daha uzun süre, 6 aydan 3 yıla kadar kullanılabilen, kullanıcının günlük aktivitelerini destekleyecek altyapıya sahip mülteci kamplarında en çok rastlanan konteyner, treyler ve prefabrik üniteleridir.		
	GEÇİŞ BARINAĞI TRANSITIONAL SHELTER	Acil durumlardan sonra yıllarca kullanılabilen (en az 3-5 yıl) kullanıcıların yapımında rol alabildiği, kalıcı konuta evrilebilen, kişilerin günlük aktivitelerini destekleyen konteyner, treyler ve prefabrik ünitelerden oluşmaktadır.		
a	İLERİ SEVİYE BARINAKLAR PROGRESSIVE SHELTER	Kalıcı konuta dönüştürülebilecek, malzeme desteği ile uzun süre kullanılabilir ve ömrü 5-15 yıl arasında uzatılabilen prefabrik yapılar, yerel mimariden alıntılanan formlar ve stabil ünitelerden oluşmaktadır.		
	ÇEKİRDEK BARINAKLAR CORE (ONE-ROOM) SHELTER	Kalıcı konutun bir parçası olacak şekilde planlanan, en az 5-10 yıl kullanım ömrü bulunan, kalıcı arazilere inşa edilen, kullanıcının günlük rutin ve konforuna dönmesini amaçlayan genişlemeye uygun barınaklardır.		
	KALICI KONUT PERMANENT HOUSING	Geçiş, ileri seviye ya da çekirdek barınakların geliştirilmesi ile oluşturulan, kullanıcının hayatını destekleyecek konfora sahip kalıcı arazilere konumlandırılan daimi barınma hizmetidir.		

SOSYO-KÜLTÜREL KODLAR

Sosyo-kültürel kodlar, tasarıma yön veren sosyal ve kültürel veriler ile iş planlama ve çalışma ilkelerini ortaya koyan parametrelerdir.

İLKELER

Hedef kitleye yönelik analizlerin yapılması krizin karakteristik özelliklerinin kullanıcı grup üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla önemlidir.

HEDEF GRUP

KRİZİN KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLERİNİ ÇIKARMAK

Güvenli geçici konut tasarımı eğitim toplantısı, Madagaskar, 2022.
Kaynak: GSC Shelter Projects, s.30

İÇERİK

a. Krizin karakteristik özellikleri ve etkileri geniş çapta araştırılıp ortaya konmalıdır. Yaşanan kriz topluluğun demografik verilerini etkileyerek konutun niteliklerine ve diğer ilkelere etki etmektedir. Krizin topluluk üzerindeki etkileri belirlenmelidir. Geçici barınma gerektiren acil durumun karakteristik özelliklerinin analiz edilmesi de konutun tasarım ve uygulama süreci açısından önemli görülmektedir. Krizin detaylıca incelenmesi ve özelliklerinin ortaya konması konutun niteliklerinin belirlenmesinde rol oynamaktadır.

Örn: Kriz topluluğundaki kadınları çoğunlukta bıraktıysa barınakların mahremiyet koşullarına daha çok dikkat edilebilir. Kadınların yaşayacağı barınaklar yerleşkenin merkez bölgesinde bir arada konumlandırılabilir.

Toplulukla yapılan ihtiyaç belirleme görüşmeleri, Bangladeş 2021-2022.
Kaynak: GSC Shelter Projects, s.97

İÇERİK

b. Krizin karakteristik özellikleri ile bu krizden etkilenen topluluğun belirlenmesi hedef grubun ortaya konması demektir. Kriz ve neden olduğu sonuçla hedef grubun ihtiyaçları da belirlenmektedir. İhtiyaç analizinin ilk aşaması krizin ve hedef grubun araştırılması ile ortaya çıkmaktadır.

BAĞLANTILAR

ECHO- [Humanitarian Shelter and Settlements Guidelines](#) (s.11-14)

Panama'da yardım dağıtımı bekleyen Venezuelalı göçmenler, 2019-2023.
[Kaynak: GSC Shelter Projects, s.xxii](#)

Hedef kitlenin belirlenmesi
gündelik hayata dair sosyal
ve kültürel verilerin toplanması
adına gereklidir.

HEDEF GRUP

GÜNDELİK HAYAT İÇİN TASARLAMAK

Sel felaketi sonrasında proje ortakları, topluluğun üyeleri
ve liderleri ile iletişim içerisinde kalarak ihtiyaç analizi ve
planlama sürecini yönetmişlerdir, Paraguay, 2019.
[Kaynak: GSC Shelter Projects, s.49](#)

Gündelik hayata hizmet edecek
bir tasarım için ihtiyaç analizi ilk
adım olmalıdır.

İHTİYAÇ ANALİZİ

a. Hedef grubun günlük hayatlarına dair detayların belirlenmesi ve topluluğa ait gelenekler ile sosyal alışkanlıkların ortaya konması önemlidir. Tasarlanacak geçici konut, araştırılan bu verilere cevap verecek nitelikte olmalıdır. Bu veriler araştırma ya da katılımcı yaklaşım yoluyla elde edilebilmektedir.

b. Geçici konut hedef grubun sosyal ve kültürel yapısına uygun ya da uyarlanabilecek altyapıda olmalıdır. Grubun yaşam şekli ve bu şeklin barınma alışkanlıklarına yansması geçici konutun tasarımında yol gösterici olmaktadır.

Örn: Grubun mahalle kültürüne alışkın olması, geçici konutların yerleşkede konumlandırılma şeklini etkilemektedir. Konutlar küçük gruplar oluşturacak şekilde konumlandırılabilir.

Örn: İnsanların yaşadığı konutlar, yaşam şekillerini etkilemekte, yaşam şekilleri de konutların biçimlenmesine etki etmektedir. Avlulu yapılarda yaşayan kapalı toplumlar için avlulu ya da mahremiyet sağlayan yarı-açık mekanlar geçici konut tasarımında yol gösterici olabilir.

C. KATILIMCI YAKLAŞIMLA TASARLAMAK

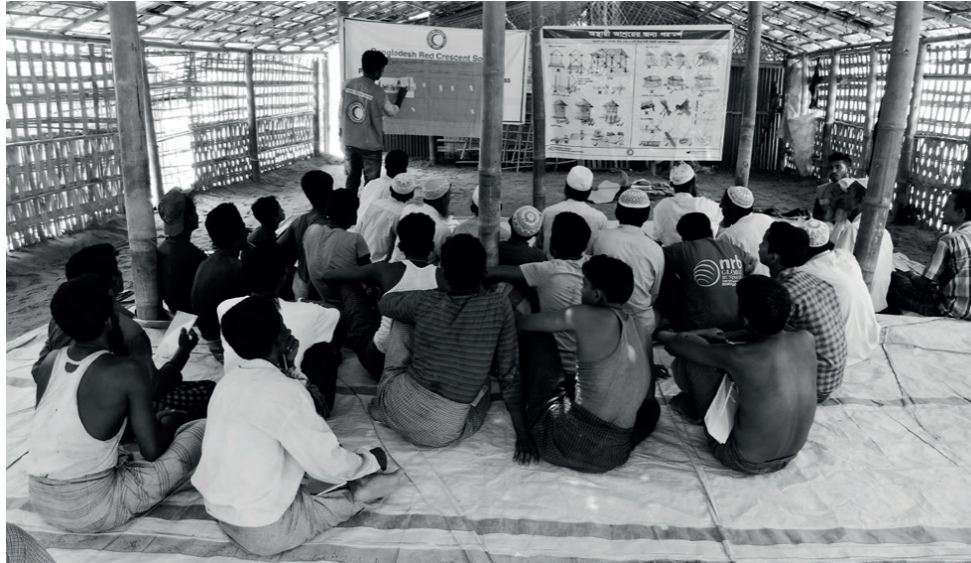
Barınağı kullanacak grupların tasarım sürecine dahil edilmesi önemlidir. Katılımcı yaklaşım yoluyla barınağı kullanacak grupların tasarım sürecine dahil edilmesi bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Bu yöntem kullanıcılarla iletişim kurup geliştirme, tasarım ve uygulama sürecinde onlardan bilgi ve yardım almayı hedeflemektedir.

Bu ihtiyaç analizi için de önemli bir yaklaşım olmaktadır. Özellikle AR-GE çalışmalarında tasarımların geliştirilmesi amacıyla katılımcı yaklaşım bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu tasarım yaklaşımının kullanılması acil barınak ihtiyacının olmadığı sonraki süreçlerde ya da uzun vadede kurulması planlanan yerleşkelerde daha uygun görülmektedir. Barınak / konut geliştirme çalışması yapılması amacıyla da kullanıldığı görülmektedir.

Katılımcı yaklaşım yöntemi, yaşanan acil duruma ve yönetim mekanizmasına göre değerlendirilmeli, duruma fayda sağlayacak şekilde kullanılmalıdır.

İŞ PROGRAMI – UYGULAMA AKTİVİTELERİNİ YÖNETMEK

Katılımcı yaklaşımın benimsendiği barınma stratejilerinde iş programı ihtiyaç sahiplerinin de katılımı düşünülerek yapılmalıdır. İhtiyaç sahiplerinin süreçte nasıl rol alacağı ve iletişimin kapsamı koordinasyon merkezi tarafından belirlenmelidir.

ECHO- [Humanitarian Shelter and Settlements Guidelines](#) (s.35)

Shelter Centre - [Shelter after disaster: Strategies for transitional settlement and reconstruction](#) (s.109)

Shelter Centre – [Transitional Shelter Guidelines](#) (s.138-144)

[Sphere Projesi- The Sphere Handbook](#) (s.246-253)

[UNHCR Emergency Handbook - Handbook for Emergencies](#) (s.220)

KATILIMCI YAKLAŞIM

ECHO- [Humanitarian Shelter and Settlements Guidelines](#) (s.15-17)

Shelter Centre - [Shelter after disaster: Strategies for transitional settlement and reconstruction](#) (s.101-124)

[UNHCR Emergency Handbook - Handbook for Emergencies](#) (s.220)

[Sphere Projesi- The Sphere Handbook](#) (s.246,249)

Cox's Bazar bölgesindeki mültecilere, muson sezonunda geçici konut güçlendirmesinin nasıl yapılacağı konusunda yapılan eğitim, Bangladeş, 2017-2018.
[Kaynak: GSC Shelter Projects, s.xvii](#)

İLKELER

Geçici konut tasarımının ilk adımı, yerleşke ve barınak bir düşünülüşünden arazi seçimi olmalıdır. Bulunulan arazi yani coğrafya konutun bütün tasarım ve uygulama sürecini etkilemektedir.

ALAN SEÇİMİ

YERLEŞKE İÇİN YETERLİ ALAN - GÜVENLİ BÖLGE SAĞLAMAK

Bangladeş Cox's Bazar bölgesi Kutupalong yerleşkesinde yanıcı malzeme ile yoğun yapılaşma yangına sebep olmuştur, Bangladeş, Mart 2021.
[Kaynak: GSC Shelter Projects, s.93](#)

BAĞLANTILAR

[Sphere Projesi- The Sphere Handbook](#) (s.246)

İÇERİK

a. Barınak tasarımı yerleşke tasarımının en küçük birimidir. Yerleşke ile en küçük birim olan barınma üniteleri birbirini etkiler ve ayrı düşünülemez. Bu nedenle barınak tasarımı için en önemli unsurların başında arazi – alan seçimi gelmektedir. Yeterli ve güvenli alan seçiminin olmadığı durumlarda, geçici konut tasarımı olumsuz etkilenmektedir.

Örn: Hedef grubun kapasitesi ve potansiyel büyümesi düşünülerek uygun kriterlere sahip arazi seçimi yapılmalıdır. Bu arazi kapasiteyi karşılayacak güvenli bir yerde olmalıdır.

b. Güvenli bölge, hem konutları kullanacak kullanıcılar için hem de yerel halk için önemli bir konudur. Yerleşkeler, sıcak çatışma bölgelerinden etkilenmeyecek mesafelere konumlandırılmalıdır. Savaş ve çatışmalardan uzak güvenli bölgelerde kurulmalıdır. Aynı zamanda hem insanlardan hem doğadan gelecek tehditlere karşı güvenli olmalıdır.

Yerleşkelerin yerel yerleşimlere yakın olmak durumunda kaldığı durumlar olmaktadır. Bu durumlarda yerel halkın da tansiyonunu ölçmek gereklidir. Yerleşkenin konumlandırılacağı alanın seçimi yerel halkın faydasına olacak şekilde düşünülmelidir, yerel halkın da güvenliği göz önüne alınmalıdır. Alan seçiminde en önemli noktalardan biri yerel halkın iş birliği ve iletişimidir. Yerleşkenin kurulacağı bölgenin yerel halkı ile iletişim içerisinde olunmalıdır. Hem bölgeye getirilen misafir topluluğun hem de bölgenin yerel halkının güvenliği ve huzuru için alan seçiminde ortak zeminde buluşulması gereklidir.

Örn: Yerleşkeler yerel halk ile çıkar çatışması çıkacak bölgelere konumlandırılmamalıdır. Verimli tarım arazileri buna örnek verilebilir.

Örn: Yerleşke askeri alanlara yakın konumlandırılmamalıdır. Herhangi bir saldırı anında yerleşkenin güvenli kalması önemlidir.

C. REZERV ALAN TANIMLAMAK

Yerleşke için alan seçerken arazinin başka krizler için de kullanılabilir olması adına rezerv bölge tanımlamak ve sonraki krizlerde de aynı alanı kullanmak faydalı olabilir. Bu çalışma farklı senaryolar ve bölgeler için yapılabilir. Rezerv alanların tanımlı olduğu bölgelerde kriz anında yerleşkenin kurulumunda hız kazanılmış olur.

Geçici konut tasarımında insan haklarına uygun standartları sağlamak adına atılması gereken ilk adım temel kaynakları incelemektir. İnsani yardım alanında ortaya konan ve uluslararası geçerliliği olan kaynaklar incelenmeli ve insan sağlığı ile kullanımına uygun temel standartlar gözétilmelidir.

KAYNAKLAR

İLKELER

YERLEŞKE VE BARINAKLARDA İNSAN HAKLARINA UYGUNLUĞU GÖZETMEK

İÇERİK

a. Yerleşke tasarımında sağlıkta eşitlik ve sosyal adalet başta olmak üzere insani koşulları koruyan bir kurgu geliştirilmesi önemlidir. Yerleşke içi insan haklarının korunması, geçici barınma ünitelerinin yerleşke içi konumlandırılmasında çıkan eşitsizlik sorunlarını azaltır.

b. Yerleşke içi insani koşulların korunması, geçici konut tasarımı ve uygulamasında insan haklarına uygun koşulların sağlanmasına öncülük etmektedir. Hedef grubun kapasitesine (kişi sayısına) göre konut sayısının belirlenmesi, hızlı şekilde müdahale edilebilmesi, mahremiyetin ve güvenliğin korunabilmesi insan haklarının başında gelmektedir.

Örn: Sağlık koşullarının korunabileceği niteliklere sahip (iyi havalandırma, hijyenik, düzenli, vb.) güvenlik ile mahremiyetin sağlanabileceği, kişi başı m² standartlarına uygun konutların tasarlanması önemlidir.

c. İnsan haklarının korunabilmesi adına minimum standartların sağlanması önemlidir. Bunun için yardımcı kaynaklara gidilmesi, geçici barınma alanını yeni öğrenenler ve gönüllüler için önceliklidir. Temel kaynaklar proje yönetimi ve paydaşlar tarafından kullanılabilir nitelikte olmalıdır.

BAĞLANTILAR

ECHO- [Humanitarian Shelter and Settlements Guidelines](#) (s.38)

TEMEL STANDARTLAR İÇİN BAŞUCU KAYNAKLARI;

[UNHCR Emergency Handbook](#) - [Handbook for Emergencies](#)
[Sphere Projesi](#)- [The Sphere Handbook](#)

İLKELER

ULUSAL - YEREL SEVİYE YETKİLİLER VE PAYDAŞLARLA (ULUSLARARASI - STK) ÇALIŞMAK

Ulusal-yerel seviye yetkililer ve paydaşlarla koordineli olarak yürütülen geçici konut çalışmaları, projenin amaçları hedef grup ile paylaşıyor, Dominik 2017-2018.
[Kaynak: GSC Shelter Projects, s.52](#)

İÇERİK

a. Sosyo-kültürel kodları ve gereksinimleri belirleyen mekanizmanın bir ayağı yönetim ve paydaşlardır. Yönetim ve paydaşlar, hedef grubu ve yerel halkı tanıyarak iş programı ve aktivitelerin planlanması ve uygulanmasında öncü rol üstlenir. Paydaşlar, ulusal ve yerel ölçekte geçici barınma alanında faydalı olabilecek söz hakkına ve güce sahip platformlardan oluşmalıdır. Bunlar; ulusal yetkililer, yerel yetkililer, ulusal sivil toplum kuruluşları, uluslararası sivil toplum kuruluşları olarak listelenebilir. Paydaş listesi krize ve projeye göre genişletilebilir.

b. Geçici barınma merkezlerinde ulusal ve yerel seviye yönetim mekanizması ile koordineli çalışılması önemlidir. Yerleşkenin bulunacağı yerel bölgenin yönetim mekanizması bölgeyi tanıdığı için öncelikli olarak danışılması gereken bir platformdur. Ek olarak uluslararası ve ulusal sivil toplum kuruluşları da paydaşlar olarak katkı sağlamaktadır. Sözü edilen bütün yetkili ve paydaşların iletişim içinde çalışması, geçici konutlarda yaşanabilirliğin sağlanabilmesi adına önemlidir. Yerel seviye yetkililer, yerleşkenin kurulacağı bölgenin yerel halkı ile kurulacak ilişki için önemlidir, bu nedenle proje sürecine dahil edilmelidir.

Örn: Yerel seviye yetkililer bölgede yaşanabilecek çıkar çatışmaları hakkında daha çok bilgi sahibi olma potansiyeline sahiptir. Bu nedenle yerleşkenin arazi seçiminde söz sahibi olmaları önemlidir.

Örn: Uluslararası sivil toplum kuruluşlarının hedef grupların olası ihtiyaçlarına karşı destek ürün/barınak gönderme potansiyelleri bulunmaktadır. Ulusal ve yerel seviye yetkililerin bu ihtimallere karşı koordineli davranmaları, yaşam kalitesini artıracabilecek ürün / barınakların tedarik edilmesi adına önemlidir.

C. İŞ PROGRAMI – UYGULAMA AKTİVİTELERİNİ YÖNETMEK

İnsani yardım sürecinde yer alan bütün paydaşlar, ulusal – yerel yönetim mekanizması ile uluslararası ve ulusal paydaşlar (STK) barınma çözümü hakkında fikir birliğine varmalı, iş birliği içerisinde hareket etmeli ve bir koordinasyon merkezi belirlenmeli ya da oluşturulmalıdır. İşlerin nasıl yürütüleceği ve paydaşlar arasındaki iletişim koordinasyon birimi tarafından yönetilebilir olmalıdır.

Ülkemizde acil durumlarda yapılan insani yardımlarda koordinasyonu sağlayan birim AFAD olarak belirlenmiştir.

PAYDAŞLARIN ÖNEMİ

[Sphere Projesi- The Sphere Handbook](#) (s.246)

Shelter Centre - [Shelter after disaster: Strategies for transitional settlement and reconstruction](#) (s.101-103)

Shelter Centre – [Transitional Shelter Guidelines](#), (s.158)

KOORDİNASYON

ECHO- [Humanitarian Shelter and Settlements Guidelines](#) (s.35-37)

Shelter Centre - [Shelter after disaster: Strategies for transitional settlement and reconstruction](#) (s.1-29)

Geçici konutun çatı güçlendirmesi hakkındaki bilgilendirmenin model üzerinden hedef gruba anlatılması, Dominik, 2017-2018.
Kaynak: GSC Shelter Projects, s.52

KULLANICI GEREKSİNİMLERİ

Kullanıcı gereksinimleri, yerleşke ile yaşam alanında yer alması gereken temel ihtiyaçlar, gereçler ve temini konusundaki parametrelerdir. Kullanıcının fiziksel ihtiyaçları ve ötesini nitelemektedir. Tasarım sürecinin ilk adımında sosyal ve kültürel veriler ile kullanıcı gereksinimleri ihtiyaç analizleri üzerinden belirlenmelidir.

İLKELER

İÇERİK

İhtiyaç analizleri öncelikli grupların belirlenmesi ve kullanıcı gereksinimleri için ilk adım olmalıdır.

İHTİYAÇ ANALİZİ

İHTİYAÇ ANALİZLERİ YAPMAK

a. Geçici konutu kullanması planlanan gruplar üzerinde ihtiyaç analizleri yapılmalıdır. Özel gereksinimli bireyler, yaşlı, kadın ve çocuk grupların kapasiteleri ile topluluk içerisindeki konumları belirlenmelidir. Bu grupların özel ihtiyaçları geçici konut tasarımında yol gösterici olmalıdır. Geçici barınma ünitesi ve yakın çevre düzenlemeleri bu analizler doğrultusunda yapılmalıdır.

Hedef grup ve kullanıcı gereksinimleri, mekânın fiziksel özellikleri ve fonksiyonları belirlenmeli; güvenlik değerlendirmesi ve bütçe analizleri gerçekleştirilmelidir. İhtiyaç değerlendirmesinde yer alan bu kalemler koordinasyon merkezinin uygun bulunduğu doğrultuda çoğaltılabilir. İhtiyaç analizleri belirli aralıklarla tekrarlanmalıdır. Değişen ihtiyaçlar dikkate alınmalıdır.

Örn: Geçici konutlar fiziksel engelli bireylerin kullanımına göre tasarlanmalı ya da uyarlanabilecek altyapıda olmalıdır.

Örn: Çocuklar düşünülerek tehlike oluşturmayacak yakın çevre düzenlemeleri yapılmalıdır. Kışın ısınma amaçlı soba kullanılacaksa, konut dışına çıkan soba borularının tehlike oluşturmayacağından emin olunmalıdır.

İÇERİK

b. İhtiyaç analizleri yapılmalı ve yerleşke içi hizmetlerin konumlandırılması da bu analizlere göre gerçekleştirilmelidir. Yerleşke içi düzenlemeler yakın çevre yapılandırılmasını etkilemekte, bu durum konutların biçimlenişine de etki etmektedir.

Örn: Tek başına kalan kadınların yaşadığı konutlar bir araya toplanarak yakın çevre düzenlemesi sosyalleşmeyi sağlayacak şekilde gerçekleştirilmelidir.

Örn: Yaşlı bireylerin çoğunlukta olduğu konutlar, yerleşke içerisinde sağlık hizmeti veren yapılara yakın konumlandırılmalıdır.

Dünya Göç Örgütü, kadınların karar sürecine katılmasını, Pakistan
Kaynak: *Shelter Centre Transitional Shelter Guideline*, s.142

BAĞLANTILAR

ÇOCUK

[Sphere Projesi, Sphere Kılavuzlar, Minimum Standards for Child Protection in Humanitarian Action](#)

ÖNCELİKLİ GRUPLARI BELİRLEMEK - İHTİYAÇ ANALİZLERİ

ECHO- [Humanitarian Shelter and Settlements Guidelines](#) (s.28)

[Sphere Projesi- The Sphere Handbook](#) (s.10-12)

Shelter Centre – [Transitional Shelter Guidelines](#) (s.145)

[AFAD-Geçici Barınma Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi ve İşletilmesi Hakkında Yönerge](#) (s.13)

Koruma ve mahremiyet temel insani ihtiyaçlardır. Hedef grupların koruma ve mahremiyet algıları analiz edilmeli, ihtiyaçları belirlenmelidir.

İHTİYAÇ ANALİZİ

Koruma ve mahremiyet temel insani ihtiyaçlardır. Hedef grupların koruma ve mahremiyet algıları analiz edilmeli, ihtiyaçları belirlenmelidir.

HEDEF GRUP

İLKELER

KORUMA VE MAHREMİYETİ SAĞLAMAK

BAĞLANTILAR

[Sphere Projesi- The Sphere Handbook](#) (s.258)

Shelter Centre – [Transitional Shelter Guidelines](#) (s.158)

[UNHCR Emergency Handbook - Handbook for Emergencies](#) (s.220)

İÇERİK

a. Geçici konut, kullanıcının yemek yeme uyuma gibi temel insani ihtiyaçlarına ek olarak güvenli bir alanda barınma ve korunma gereksinimlerine de cevap verecek nitelikte olmalıdır. Bu doğrultuda güvenli barınma mülteci için hem kişisel ihtiyaç hem de temel insani gereksinimlerden sayılmaktadır. Güvenlik hem hırsızlık, saldırı gibi insan kaynaklı tehlikelere hem de yangın, sel, fırtına gibi gelişebilecek acil durumlara karşı sağlanmalıdır. Farklı durum ve senaryolar düşünülerek AR-GE çalışmaları buna yönelik gerçekleştirilmelidir.

Örn: Geçici konutlar, yangın gibi acil durumlar ve hırsızlık gibi tehlikelere karşı güvenli olmalıdır. Bu nedenle, konutlarda acil çıkış kapılarının bulunması ve yangın, sel, fırtına gibi acil durumlara karşı dayanıklı malzemeler kullanılması önemlidir. Hırsızlık olayları düşünülerek kolayca kesilebilen plastik örtüler ve kumaş duvarların kullanımı sınırlandırılmalı ve konutların güvenliği sağlanmalıdır.

b. Mahremiyet geçici yaşam alanlarındaki temel gereksinimlerden biridir. Kullanıcının mahremiyetini koruması, günlük rutinine dönebilmesi ve iyileşme sürecine girebilmesi için gereklidir. Mahremiyet, ihtiyaç analizleri ve hedef grubun sosyal – kültürel değerleri doğrultusunda geçici konut tasarımında yol gösterici olmalıdır.

Örn: Kapalı toplumlar için yapılan bir geçici konutta, özel alanların dışarıdan erişimini ve görünümünü zorlaştırmak mahremiyetin korunması adına önemlidir.

c. Geçici konut fiziksel korumanın ötesinde, kullanıcının duygusal güvenliği yani onun için önemli olan maddi ve manevi değerleri koruyabilmesi ile de ön plana çıkmaktadır. Geçici barınma ünitesi sadece bireyin fiziksel varlığını değil özellikle iyileşme sürecinde, kişi için önemli olan manevi değerler için de bir sığınak olmaktadır. Kullanıcının günlük rutinine dönebilmesi için maddi ve manevi değerleri ile güvenli bir alanda yaşaması önemlidir.

Örn: Kullanıcı için önemli olan fotoğraflar gibi kendi evinden getirebildiği manevi değeri olan nesne ve gereçleri geçici konut içinde kullanabilmesi ve güvenliğini sağlayabilmesi gerekmektedir.

Geçici konutta ihtiyaç duyulacak gereçleri belirlemek için hedef gruplar araştırılmalı ve ihtiyaçları analiz edilmelidir. Bu analizler doğrultusunda zaman içerisinde ihtiyaç duyulacak gereçler de ortaya çıkacaktır.

HEDEF GRUP

İLKELER

GEREKLİ GEREÇLERİ TEMİN ETMEK

İÇERİK

a. Uzun süreli kullanımın öngörüldüğü geçici konutlarda, mültecilerin günlük rutinlerine dönerek iyileşme sürecine girmeleri amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda günlük aktiviteleri destekleyecek gereçlerin sağlanması da kullanıcı gereksinimlerinin başında gelmektedir. Bu gereçler yine ihtiyaç analizler doğrultusunda saptanabilir. Ayrıca süreç içinde kullanıcıların değişen ihtiyaçlarına göre de şekillenebilir. Bu gereçlerin temini önemlidir.

Örn: Geçici konutta yaşayan bir ailenin çocuğu yerleşke içindeki bir okulda eğitim almaya başladığında ödevlerini yapacağı bir masa vb. yüzeye ihtiyaç duyabilir. Ayrıca eğitim malzemeleri gerekebilir.

Asgari gereçler olarak da geçen genel ev gereçleri, kullanıcıya eğitim vermeye gerek duymaksızın dağıtılabilen, temel gereksinimleri karşılayacak destekleyici gereçler olarak listelenmektedir. Bu ürünlerin kullanıcılara hızlı bir şekilde temin edilmesi önemli ve gereklidir.

Örn: Asgari ihtiyaçlar, battaniye, ısıtıcı, tencere gibi genel kullanıma yönelik gereçlerdir. Bu ürünler kullanıcılara hızlı bir şekilde ulaştırılmalıdır.

BAĞLANTILAR

[Sphere Projesi- The Sphere Handbook](#) (s.259-261)

[UNHCR Emergency Handbook - Handbook for Emergencies](#) (s.220-223)

[AFAD-Geçici Barınma Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi ve İşletilmesi Hakkında Yönerge](#) (s.3-4 / 17-18)

ECHO- [Humanitarian Shelter and Settlements Guidelines](#) (s.59-60)

Shelter Centre - [Shelter after disaster: Strategies for transitional settlement and reconstruction](#) (s.118-119)

İLKELER

Geçici konutta ihtiyaç duyulacak gereçleri belirlemek için hedef gruplar araştırılmalı ve ihtiyaçları analiz edilmelidir. Bu analizler doğrultusunda zaman içerisinde ihtiyaç duyulacak gereçler de ortaya çıkacaktır.

İHTİYAÇ ANALİZİ

GEREKLİ GEREÇLERİ TEMİN ETMEK

Türkiye Kahramanmaraş depremleri için
yapılan yaz ihtiyaç planı, 2024
*Kaynak: Shelter Sector Türkiye: Earthquake
Response (27 June 2024)*

Inter-Sectoral Summer Response Plan

Priority Summer Activities:

ESSENTIAL ITEMS

Air Coolers
Jerry Cans
Mosquito nets
Flynets (for windows)
Cool Boxed

ADDITIONAL ITEMS

Summer clothes
Fridges
Shading nets &
Plastic sheeting
Summer Blankets

TÜRKİYE RESPONSE
SHELTER & NFI SECTOR
Coordinating Humanitarian Shelter and Settlements

UNHCR
The UN Refugee Agency

Gerekli Eşyalar
Hava Soğutucular
Bidon / Benzin Bidonu
Sivrisinek Ağları
Sinek Ağları (pencereler için)
Soğutma Kutuları

Ek Eşyalar
Yazlık Giysiler
Buzdolapları
Gölgelik Ağlar ve Plastik Örtüler
Yazlık Battaniyeler

İÇERİK

Gerekli gereçler, kamuya bağlı insani yardım kurumları tarafından temin edilebileceği gibi sivil toplum kuruluşları tarafından bağış yoluyla da gelebilmektedir. İhtiyaç analizlerinin yapılması ve eksiklerin belirlenmesi dış paydaşlardan gelecek yardımların ihtiyacı karşılayacak şekilde olması adına önemli görülmektedir.

b. Konutta barınan kişi sayısına, ailelerin ya da bireylerin eylemlerine göre ihtiyacı karşılayacak araç-gereçlerin ve konut içi fonksiyonların sağlanması önemli görülmektedir. Aynı zamanda temin edilmesi planlanan bu araç-gereçlerin bulunabilirliği de hem yerel ekonomi hem de planlama aşaması ve kullanıcı açısından önemli bir unsurdur.

Örn: Gereçlerin yakın çevreden erişilebilir şekilde temin edilmesi önemlidir. Geçici konut için toplu araç-gereç alımları yapılacaksa, bölgede kullanılabilir yerel malzemeye ve iklime uygun ya da uluslararası kullanılabilirliği olan malzemeler tercih edilmelidir.

c. Süreç içinde geçici konuta yapılacak eklemeler, tadilat vb. işlemler için ek malzemelerin temini önemlidir. Geçici konut için uygunsuz malzemelerin kullanılmaması ya da tehlikeli değişikliklerin önüne geçmek için zamanla konutun ihtiyaç duyabileceği malzeme ve gereçler belirlenmelidir. Gerektiğinde temin edilebilmesi için planlama yapılmalıdır.

Örn: Konut içinde özel alan bölüntüleri artırılabilecek güvenli (devrilmeyecek vb.) ve tehlikelere (ateş / su dayanımı) karşı dayanıklı malzemelerin kullanıcılar için temin edilebilir olması gerekmektedir.

D. ISINMA VE AYDINLATMA GEREKSİNİMİNİ DÜŞÜNMEK

Isınma gereksinimi için dağıtılan ürünler asgari gereçler arasında sayılarak kimi durumlarda kullanıcılara verilmektedir. Özellikle kış koşullarında bu ürünler hızlı bir şekilde hedef gruba dağıtılmalıdır. Isınma için tehlike oluşturmayacak ürünler tercih edilmeli, konuta nasıl ekleneceği planlanmalıdır. Soba vb. ürünlerin konuta eklenmesi boru bacası çıkışı gibi unsurları doğurmaktadır. Elektrikli ürünler, elektrik erişimi olan bölgeler için kullanılmaktadır. Isınma için AR-GE ve dış paydaşlarla hem güvenli hem de kullanılabilir, erişilebilir sistemlerin çalışılması önemlidir.

Aydınlatma hem günlük rutin hem de konut içi – dışı güvenlik için önemli bir unsurdur. Isınma gibi hem güvenli hem kullanılabilir hem de erişilebilir sistemlerin geliştirilmesi gerekmektedir.

ALIMLARLA İLGİLİ

[AFAD Mevzuatı, Geçici Barınma Merkezlerinin İşletilmesi ve Yönetilmesi Amacıyla Tefrik Edilen Ödeneğin Özel Hesaba Aktarılması, Harcanması, Muhasebeleştirilmesi, Denetlenmesi Ve Alımlara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik](#)

BİR KONTEYNERDE BULUNMASI GEREKEN ASGARİ İHTİYAÇLAR

İHTİYAÇ	ADET	İHTİYAÇ	ADET
Tava	1	Tek kişilik yatak	3
Tencere	2	Çift kişilik yatak	1
Battaniye	10	Süpürge	1
Temizlik seti	1	Yemek takımı (5 kişilik)	1
Çamaşır leğeni	1	Çamaşır kurutma askısı	1
Faraş	1	Buzdolabı (ofis tipi mini buzdolabı)	1
Elektrikli soba	2	Termosifon	1
Nevresim takımı	4	Vantilatör (iklime göre)	1
Tas	1	Perde	(ihtiyaç duyulan kadar)
Yastık	5	Çöp kovası	1
Su bidonu	1	3 metre kablolu üçlü priz	1
Halı	2		Kaynak: AFAD (s.18)

İLKELER

MOBİLYA VE MUTFAK ÜNİTELERİNİ DÜŞÜNMEK

Geçici konutta mobilya - iç mekan düzenlemesi,
CNC ile frezelenmiş modüler paneller yardımıyla
oluşturulan mobilyalar, 'A Home Away From Home'
yarışması finalistlerinden 'Comfort City'- Hollanda 2016
[Kaynak : interiordesign.net](http://interiordesign.net)

İÇERİK

a. Acil ihtiyaç duyulan mobilyalar kamu ve dış paydaşlar tarafından asgari ihtiyaçlar kapsamında dağıtılmaktadır. Örneğin yatak bunlar arasında sayılan bir mobilyadır. Zamanla ihtiyaç duyulan mobilyaların geçici konut tasarımlarında kamu ya da dış paydaşlar tarafından dağıtıldığı veya kullanıcı tarafından satın alındığı örnekler mevcuttur.

Geçici konutlarda bölgenin iklimine uygun, dayanıklı mobilyaların temin edilmesi önemlidir. Hızlıca monte edilebilen, güvenli, sağlam ürünler tercih edilmelidir. Malzemeler iklime ve coğrafyaya uygun sürdürülebilir yaklaşımla bölgeden hızlıca temin edilmelidir. Ya da evrensel niteliklere sahip her bölge ve iklimde kullanılabilecek altyapıda üretilmelidir.

EOOS Tasarım tarafından geliştirilen Sosyal Mobilyalar (SF), geçici konutlarda kullanılabilen hızlıca monte edilebilen 18 farklı mobilya, 2016
[Kaynak : EOOS.SocialFurniture](http://EOOS.SocialFurniture)

Onagawa Geçici Konutlarında iç mekan ve mobilyalar - Shigeru Ban - Japonya 2011
[Fotoğraf : Shigerubanarchitects](http://Shigerubanarchitects)

Örn: Geçici konutta kullanıcı sayısının artabileceği göz önünde bulundurularak masa, sandalye, oturma elemanı gibi artırılabilir mobilya ve ürünler belirlenmelidir. Bu ürünler, büyüyecek potansiyele sahip eklentilerle tasarlanabilir ve üretilebilir.

b. Ülkemizde kullanılan geçici konutlar tefrişatla çalışılıp kullanıcıya teslim edilmektedir. Optimum standartlar gözetilerek oturma kısmı, mutfak nişi, ıslak hacim ve yatak odasında yatak ve dolap sığabilecek minimum kapasite ile tasarım yapılmaktadır. Konutlar tipeştirilerek ve tefrişatla düşünülerek üretilmektedir. Bu tipeştirme özel gereksinimli bireylerin kullanımı da düşünülerek yapılmalıdır. Mutfak üniteleri için de yangın sınıfı gibi tehlikelere karşı güvenlik testleri yapılmış, uygun malzemeler tercih edilmektedir.

Örn: Tekerlekli sandalye kullanıcıları düşünülerek mutfak nişi optimum ölçülerde tasarlanmalıdır. Özel gereksinimli bireylerin kullanım standartlarına uyulanabilecek altyapıda olmalı ya da farklı gruplara uygun çeşitli tasarım alternatifleri de düşünülmelidir.

Hatay Boynuyoğun Geçici Barınma
Merkezi - Geçici Konut - Mutfak Nişi
Fotoğraf: Dorçe Prefabrik

ECHO- [Humanitarian Shelter and Settlements Guidelines](#) (s.59)

Adana Sançam Geçici Barınma
Merkezi - Geçici Konut - Mutfak Nişi
Fotoğraf: Dorçe Prefabrik

YAŞAM ALANI

2

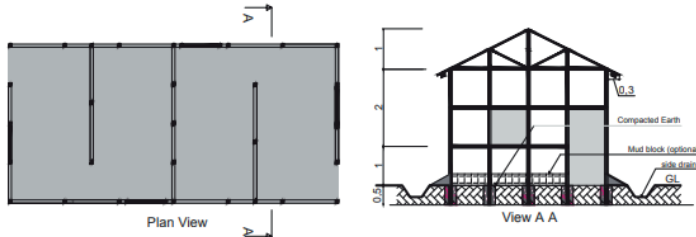
Geçici konut tasarımında yaşam alanının düzenlenmesinde ön planda tutulması gereken ilkelerdir.

İLKELER

BARINAKTA FONKSİYONELLİK- TASARIMDA ESNEKLİĞİ GÖZETMEK

Çok eşli ailelere uygun geçici barınak tasarımı, yaşam alanı bölücü duvar ile ikiye ayrılmış ve iki ayrı giriş sunuluyor, 2016 Nijerya
[Kaynak: GSC Shelter Project, s.77](#)

İÇERİK

a. Barınak tasarımı kullanıcının sosyal ve kültürel alışkanlıklarına uyum sağlayabilecek biçimde oluşturulmalıdır. Geçici konut tasarlanırken hedef grup için önemli, yaşam şekline ve mekanın biçimine yansıyan kültürel yaklaşımlara duyarlı olunmalıdır.

Örn: Kapalı toplumlar için mahremiyetin çok önemli olduğu durumlar vardır. Geçici konut tasarımında özel alan ile yaşam alanının ayrıştırılması ve pencere ile kapıdan uzak tutulması sosyo-kültürel anlamda çok önemli olabilir.

b. Barınağın kullanıcının ihtiyaçlarına adapte edilebilirliği, uyumluluğu düşünülmelidir. Kullanıcının geçici konutu kendi ihtiyaçları doğrultusunda dönüştürmesi uygundur. Ancak bunun sınırlandırılması gerekmektedir. Barınakta kullanıcının yapabileceği müdahaleyi sınırlarken barınağın tanımlanması gerekmektedir. Öncelikle tasarım ve uygulama sürecinde barınağın tipi ve özellikleri (malzeme- plan- vb.) analiz edilmeli, kullanıcının nasıl bir formda sınırlandırılacağı da uzmanlar tarafından belirlenmelidir.

Örn: Konteyner birimler için yakın çevre ve iç mekan düzenleme biçimleri analiz edilmelidir. Zaman içinde gelişebilecek düzenleme senaryoları oluşturulabilir.

C. BARINAKTA SONUÇ DEĞİL SÜREÇ ODAKLI TASARIMI GÖZETMEK

Geçici konut bir sonuç ürün değil bir süreç olarak düşünülmelidir. Kullanıcının zamanla çıkan ihtiyaçları düşünülerek barınak kişinin müdahalesine imkan tanıyacak şekilde tasarlanmalıdır.

Hatay Altınözü Geçici Barınma Merkezi, süreç içerisinde dönüşüm geçiren konteyner yakın çevresi, 2019
Kaynak: Anadolu Ajansı

İÇERİK

Kullanıcının yaşam alanının içinde ve yakın çevrede ihtiyacına göre yapabileceği değişiklik ve ilaveleri tanımlayan ve onu sınırlayan bir müdahale rehberi hazırlanabilir. Müdahale rehberi, konut tasarımı ve uygulamasında yer alan paydaşlar tarafından, mevcut barınma ünitesine özel hazırlanmalıdır. Gerekli durumlarda resim ve videolarla desteklenmeli, okunabilir olmalı, genel anlaşılabilirlik düzeyinde oluşturulmalıdır. Ayrıca konut içinde dokunulmaması gereken, kırılmaması gereken özel noktalar, yakın çevrede kazılmaması gereken bölgeler de rehberde aktarılmalıdır.

Örn: Konut içinde özel alan bölüntülerini artırmak isteyen kişiler için bölücü duvar konulabilecek potansiyel noktalar belirlenerek müdahale rehberinde sunulabilir.

Örn: Yakın çevrede ekili alan oluşturmak ya da sundurma yapmak isteyen kullanıcı için genişleme alanı sınırları ve bulunulan iklime göre kullanılması gereken malzemeler müdahale rehberinde sunulabilir. Konuta ek yapan kişinin yola ya da ortak alana kayması engellenmiş olur.

d. Süreç içerisinde rehberle uyarak düzenleme yapmak isteyen kullanıcıların söz konusu değişiklikleri bildirerek yönetimden onay ve destek alması gerekmektedir.

e. Sınırlı imkan tanımak, konutun geçiciliğini vurgulamak isteyen yönetimler için uygun bir metot olarak önerilmektedir. Bu sayede hem kullanıcı için gerekli insani koşullar oluşturulmuş olmakta hem de müdahale şekli kısıtlanmış olmaktadır.

BAĞLANTILAR

KÜLTÜREL VE SOSYAL OLARAK UYGUN

[Sphere Projesi- The Sphere Handbook](#) (s.254)

[UNHCR Emergency Handbook - Handbook for Emergencies](#) (s.220-221)

SONUÇ DEĞİL SÜREÇ ODAKLI TASARIM

ECHO- [Humanitarian Shelter and Settlements Guidelines](#) (s.15-16)

Shelter Centre - [Shelter after disaster: Strategies for transitional settlement and reconstruction](#) (s.109)

Hatay Yayladağı Geçici Barınma Merkezi, süreç içerisinde dönüşüm geçiren konteynerler, yapılan eklemeler, 2019
Kaynak: TRT Haber

Yaşam alanına yönelik temel insani koşulları oluşturabilmek için öncelikle uluslararası kaynaklarda yer alan standartlara bakmak önemlidir.

KAYNAKLAR

İLKELER

BELİRLENEN TEMEL STANDARTLARA UYGUN TASARLAMAK

2011 Van Depremi sonrası yapılan geçici konut tipolojisi, dört kişilik bir ailenin temel m² koşullarının sağlanması için uğraşmıştır.
Kaynak: AFAD, s.34

21 m²

YAŞAM ALANI
SUNAN KONTAYNERLERDE

175 bin

vatandaşımıza geçici barınma sağlamıştır.

İÇERİK

a. İnsani yardım ve barınma alanında çalışan uluslararası platformlar dünya genelinde yıllardır sürdürdükleri çalışmalar doğrultusunda uluslararası birtakım standartlar geliştirmişlerdir. Minimum koşullar olarak önerilen bu standartların sağlanması gerekmektedir. Öncelikle bulunulan iklim ve coğrafya gözetilmeli, ardından aşağıda bahsedilen minimum koşullar kabul edilmelidir.

Örn: Tasarımda önemli görülen unsurlar, uygulamada öncelikli tutulması gereken kriterler, geçici konutlarda sağlanması gereken m² koşulları, üniteler arasındaki yolların mesafeleri vb. bilgiler temel alınmalıdır.

KİŞİ BAŞINA DÜŞEN MİNİMUM M²'LERE SADIK KALMAK

Geçici barınma alanlarında insani koşulların sağlanabilmesi için kabul edilen m² standartlarına uyulmalıdır.

Sıcak iklimlerde mutfak alanı konutun dışında düşünüldüğünde kişi başı 3,5 m², soğuk iklimlerde ise ıslak hacimler mekanın içinde olacak şekilde kişi başı 4,5 – 5,5 m² alan sağlanması uygun görülmektedir. Mekanın yükseklik ölçüleri de hem iklim hem de güvenlik sebebiyle belirli standartlara bağlanmış, normal koşullarda en az 2 metre sıcak iklimlerde ise 2,6 metre olması gerektiği vurgulanmaktadır.

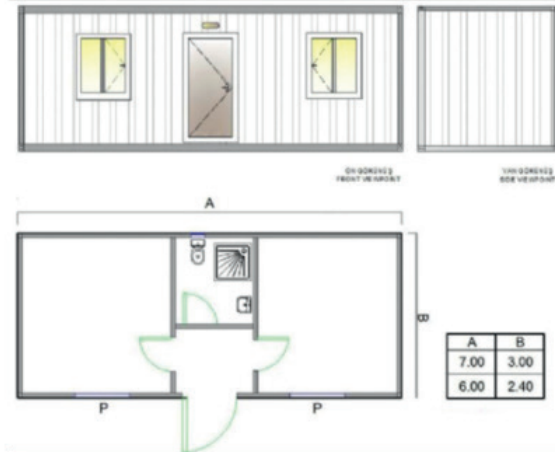
b. Ulusal ölçekte insani yardım ve barınma alanında iş yapan platformlar, zaman içerisinde tecrübe doğrultusunda standartlar üretmektedir. Uluslararası standartlar üzerinden türemesi önerilen bu koşulların yazıya dökülmesi önemlidir. Ülkemizde AFAD tarafından geçici barınma alanında üretilen bir yönerge bulunmaktadır. Platformların kendi standartlarını üretirken öncelikle uluslararası kaynakları bilmesi gerekmektedir. Uluslararası literatürde geçmeyen üretim sistemleri için malzeme, detay, uygulama koşulları hakkında bilgilerin standartlar haline getirilerek yazılması önemlidir.

BELGE | ÖNERİ YÜKLEME NOKTASI

Öneri yükleme noktasını aktif olarak kullanabilirsiniz. Bu nokta, uygun alanlarda öneri toplanması için koordinasyon merkezini yönlendirmek amacıyla hatırlatıcı olarak eklenmiştir.

Gaziantep Nizip Konteyner kent, geçici konut teknik çizimleri,
Kaynak: [Suriyeli Sığınmacıların Konteyner Kamplarına İlişkin Bir Araştırma](#)

MİNİMUM KOŞULLAR

[Sphere Projesi- The Sphere Handbook](#) (s.254)

[UNHCR Emergency Handbook - Handbook for Emergencies](#) (s.221)

ECHO- [Humanitarian Shelter and Settlements Guidelines](#) (s.61-62,94)

[AFAD-Geçici Barınma Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi ve İşletilmesi Hakkında Yönerge](#)

MİNİMUM STANDART

Yaşam alanı	Bir kişi için minimum alan 3,5 m ²
	Soğuk iklim ve kentsel alanlarda bir kişi için minimum alan 4,5 - 5,5 m ²
	Tavan yüksekliği minimum 2m
	AFAD: Konteyner yerden en az 30 cm yüksek olmalı
Kamp alanı	Kişi başı 45 m ² alan
Yangın güvenliği	Her 300 m'de 3m aralık yangın önleyici alan
	Yapılar arası en az 2 m ideal olan yapı boyunun iki katı kadar mesafe bırakılması
	Yapıları örtü, branda vb elemanlar ile birbirine bağlamamak
Arazi eğimi	UNHCR: %1'den %5'e kadar meyilli arazi kabul edilebilir, %2 ile %4 arası olması idealdir
	AFAD: %2 ile %6 oranında meyilli arazi olması esastır
	Yağmur su havzasından 3m yüksek olmalıdır
Drenaj	Yağışlı mevsimin yaşandığı tüm yerlerde drenaj detaylandırılmalıdır

Kaynak: [AFAD](#) | [UNHCR](#)

İLKELER

Hedef grubun iç mekandan optimum verimde yararlanabilmesi için ihtiyaç analizi yapmak önemlidir. Yapılan ihtiyaç analizlerine bakmak ve yeniden değerlendirmek bir fikir edinmek adına faydalı olacaktır.

İHTİYAÇ ANALİZİ

Adana Sarıçam Geçici Barınma Merkezi, geçici konut önünün yaşam alanına dahil edilmesi, 2018
Kaynak: Türkiye'deki Mülteci Kamplarında Geçici Konut Tasarım Örneği Olarak Sarıçam Kampı'nın Mekansal Analizi

Kilis Elbeyli Geçici Barınma Merkezi, iki konteyner arası eklemeler, depolama ya da yaşam alanına dönüştürülen örnekler bulunmaktadır, 2016
Kaynak: Mültecinin "Ev" i inşası: Kilis Elbeyli Kampı

İÇ MEKANDA İHTİYAÇLARA YÖNELİK YETERLİ ALANI SAĞLAMAK

İÇERİK

a. İç mekan kullanıcı için çok önemlidir. Geçici konutun yıllarca kullanıldığı örnekler düşünüldüğünde yaşam alanı çeşitli işlevleri barındırabilecek esneklikte ve büyüklükte tasarlanmalıdır. Minimum m² koşullarına uyulmalı, bunun ötesinde kullanıcının ihtiyaç duyabileceği fonksiyonlar düşünülerek mekana eklenmelidir. Kadın, çocuk, yaşlı bireyler gibi farklı kullanıcı grupları düşünülmeli ve yaşam alanı hesaplanırken kullanıcı gruplarının potansiyel ihtiyaçları da göz önüne alınmalıdır.

OPTİMUM KISTASI

Optimum: En uygun, en elverişli (TDK Sözlük)

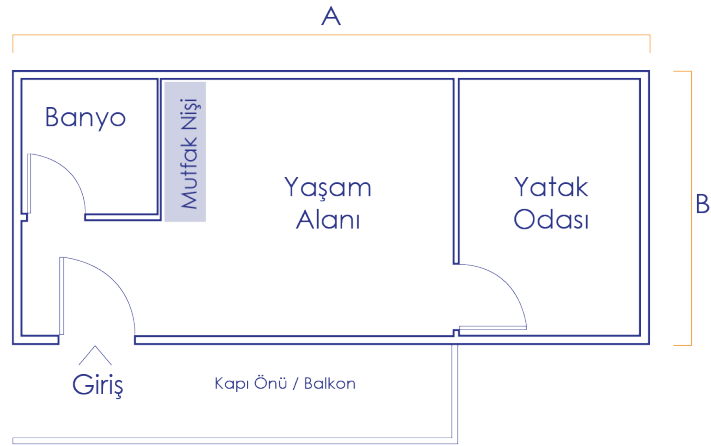
Projelere yönelik 'OPTİMUM KISTASI' ölçütleri belirlenmelidir. Yapılan uygulamalar bu kistalara uygun yapılmalıdır. Geçici konut çok konforlu ya da temel insani gereksinimlerden yoksun olmamalı; malzemeler düşük kalitede tehlikeli ya da kullanıcının bakamayacağı/bilemeyeceği üst sınıftan seçilmemelidir. Konutun optimum değerinde tutulması, geçici barınma projeleri açısından uygun bir tavidir.

Örn: Geçici barınma alanları için minimum koşullar sağlandıktan sonra ihtiyaç analizleri doğrultusunda ve süreç ile gelişebilecek gereksinimler belirlenmelidir. Bu gereksinimlere yönelik alan sağlamak önemlidir. Geçici konut içerisinde giriş alanı, çocuklar için oyun alanı bunlara örnek gösterilebilir.

b. Geçici konut tipolojisinde ıslak hacimlerin yaşam alanı içinde konumlandırılması konutun kişiselleştirilmesi ve temiz tutulması, sonuç olarak da sağlık koşullarının sağlanması için önemlidir. Kişinin iyileşme sürecine geçmesi ve günlük rutinine dönebilmesi için gerekli görülmektedir. Geçici konutun sosyo-kültürel açıdan kullanıcıya uygun olması önerildiğinden, ıslak hacim tasarımlarında bireyin yaşam alanını kullanma şekli ve davranış biçimlerinin analiz edilmesi öncelikli olmalıdır. ıslak hacimlerde dikkat edilmesi gereken bir diğer unsur havalandırma olmaktadır. Tek hacimli yaşam alanlarında zehirlenme ve yangın tehlikelerine karşı mutfak ünitelerinin

İÇERİK

havalandırılması çok önemlidir. Yaşam alanının nem tutmaması ve malzemelerde çürümenin önüne geçilebilmesi için banyo-wc alanlarında da havalandırma kanalları önemli görülmektedir. Ülkemizde yer alan yerleşkelerde, özellikle 2015 yılında yönerge yayımlandıktan sonra kullanıma sunulan geçici konutlarda, ıslak hacimlerin yaşam alanı içinde konumlandırılması ve haneye özel olması, altyapı bağlantılarının konut ile kurgulanması ilke olarak benimsenmiştir.

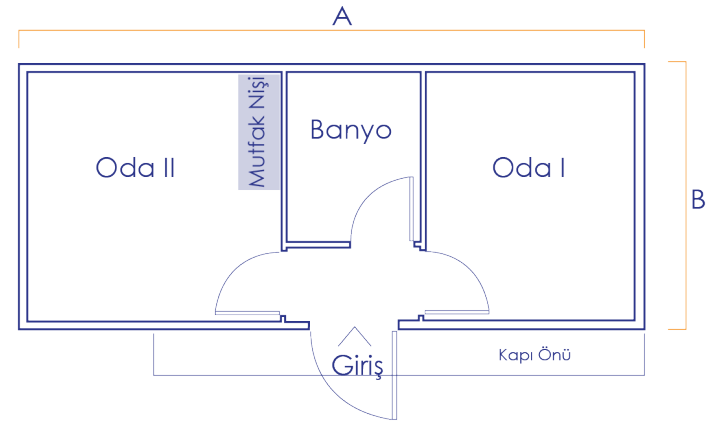
Adana, Hatay, Kahramanmaraş ve Osmaniye geçici barınma merkezlerindeki konteyner plan şemaları

A (m)	B (m)
7.00	3.00
7.00	2.40
6.00	2.40

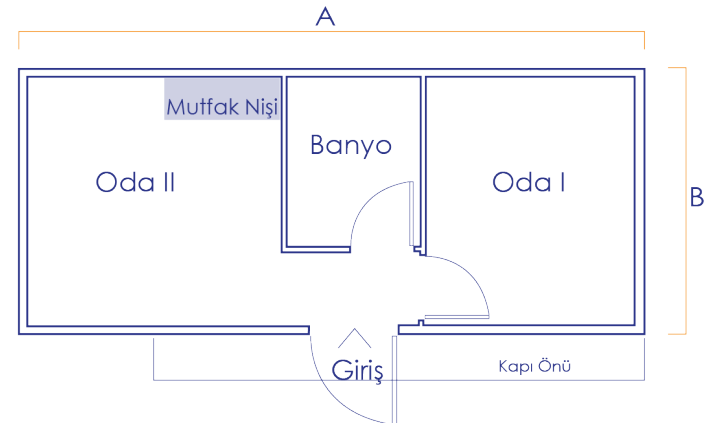
BAĞLANTILAR

[Sphere Projesi- The Sphere Handbook](#) (s.254)

[AFAD-Geçici Barınma Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi ve İşletilmesi Hakkında Yönerge](#) (s.3)

Kilis geçici barınma merkezi, Van ve Kahramanmaraş depremlerinde kullanılan konteyner plan şemaları

Kilis geçici barınma merkezi, Van ve Kahramanmaraş depremlerinde kullanılan konteyner plan şemaları

İLKELER

YEREL İMKAN VE TEKNİKLERE UYGUN TASARLAMAK

Geçici konutta yerel malzeme ve yöntemler kullanılmıştır, duvarlar pişirilmiş toprak tuğla ile yapılmış, çatıda ondüle levha kullanılmıştır, Uganda 2018.
[Kaynak: GSC Shelter Project, s.46](#)

İÇERİK

a. Geçici konut tasarımında yerel malzeme ve inşa olanaklarının kullanılması yaşam alanlarını daha sürdürülebilir kılmaktadır. Hem misafir toplulukların daha sağlıklı ortamlarda barınmalarına hem de yerel toplumun ekonomisine katkı sağlamakta, olumlu bir etken olarak ön plana çıkmaktadır. Bu imkan ve teknikler ulusal standartlara eklenmelidir.

BELGE | ÖNERİ YÜKLEME NOKTASI

Öneri yükleme noktasını aktif olarak kullanabilirsiniz. Bu nokta, uygun alanlarda öneri toplanması için koordinasyon merkezini yönlendirmek amacıyla hatırlatıcı olarak eklenmiştir.

Örn: Ülkenin güneyinde yapılan bir geçici konut için bölgede sık bulunan bir malzemenin temin edilmesi yerel ekonomiye de katkı sağlayacaktır.

Örn: Uzun süre kullanılacak geçici konutlar için bölgede var olan sürdürülebilir inşa tekniklerinden faydalanılabilir.

b. AR-GE çalışmalarında her koşulda kullanımı öngörülerek geliştirilen geçici barınma üniteleri için yerellik vurgusu yapılmamaktadır. Küresel ve sürdürülebilir yaklaşımla planlanan geçici barınma üniteleri çeşitli testlerden geçirilmeli, farklı koşullarda kullanılabilirliği kanıtlanmalıdır. Kullanılan malzemeler farklı coğrafya ve iklim koşullarına uyacak biçimde olmalıdır. Bu barınma ünitelerinin farklı sosyo-kültürel koşullara uygun iç mekan düzenleme biçimleri için de bir rehber hazırlanması önerilmektedir.

Örn: Acil durumların ilk aşamalarında kullanılmak üzere tasarlanan barınma üniteleri bu formatta farklı koşullara uyum sağlayacak şekilde tasarlanıp üretilmektedir.

Filipinler'de bambu ile örülen 'Amakan' duvar panelleri ile tasarlanan geçiş barınakları örneğidir. 2011 Filipinler tayfunu sonrasında bölge iklimine uygun bulunan yerel malzemeler ile hızlıca inşa edilmiştir. Hafif olduğu için depreme, yüksek olduğu için sele dayanıklıdır.
 Kaynak : [GSC Shelter Project, s.82](#)
 Kaynak: [IFRC](#)

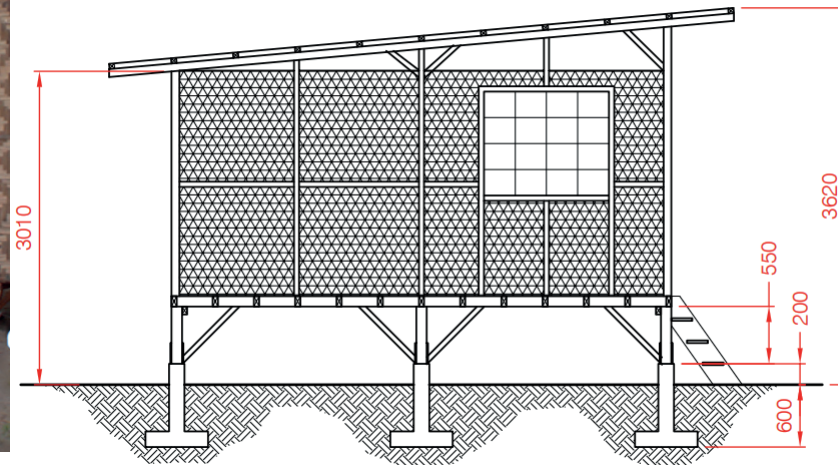

Shelter Centre - [Shelter after disaster: Strategies for transitional settlement and reconstruction](#) (s.108)

ECHO- [Humanitarian Shelter and Settlements Guidelines](#) (s.35)

Sphere Projesi- [The Sphere Handbook](#) (s.254)

UNHCR Emergency Handbook - [Handbook for Emergencies](#) (s.220)

İLKELER

BARINAKTA GÜVENLİK VE YAKIN ÇEVREYİ DÜŞÜNMEK

2010 Haiti depremi sonrasında İspanyol Kızılhaçı tarafından bölgede kurulan geçiş barınakları, zararlı hayvanlara ve sel riskine karşı yerden yükseltilmiştir.
Kaynak : IFRC Shelter Project

İÇERİK

A. BARINAĞIN YERLEŞKE İÇİ KONUMUNU GÖZETMEK

Barınak bağlamdan, yerleşkeden ayrı düşünülemez. Yerleşke içi standartların konutu etkileyeceği unutulmamalıdır.

Örn: Yerleşke düzenlemesinde ana ve ara yollar geçici konutların giriş ve yakın çevre düzenlemesinde etkili olmaktadır.

b. Barınakta güvenlik ifadesi, yaşam alanının çeşitli tehlikelere karşı dirençli olmasını işaret etmektedir. Bu tehlikelerin başında sel, deprem gibi doğal afetlere karşı direnç, sağlık koşullarını bozacak hastalık yayan haşeratlardan korunma ve yangına karşı dayanım gelmektedir. Ayrıca konut güvenliğini sağlayacak fiziksel kriterler (kapı-pencere güvenliği) de yer almaktadır. Geçici konutlarda yaşam alanı tasarımı kendi içinde bir bütün olsa da bulunduğu bağlam ile ilişkili tutulmalı ve tek başına düşünülmemelidir. Özellikle yaşam alanında güvenliğin sağlanabilmesi adına, konutun kendi biçimsel özellikleri kadar konutlar arası yakın çevre biçimlenişi de önemli görülmektedir. Geçici konutlar arası tehlikelerden korunma amaçlı güvenli mesafelerin bırakılması, barınaklarda kaçış rotalarının düşünülmesi ve çıkışların iki tane tutulması, tasarımlarda konut içi görsel mahremiyeti sağlayacak unsurların da ortaya konması gerekmektedir.

Örn: Su baskınlarını önlemek ya da fare vb. haşeratın yaşam alanına girmemesi için konutun zeminini yükseltmek ve yükseltilmiş profillerde engeller kullanmak önerilmektedir.

Örn: Barınma alanında yangın tehlikesi çok sık yaşandığından konutlar arası mesafelere ve yangına dayanıklı malzeme kullanmaya dikkat edilmeli, konutlarda kaçış rotaları oluşturulmalıdır.

BAĞLANTILAR

Shelter Centre – [Transitional Shelter Guidelines](#) (s.147-158)

İLKELER

İKLİM UNSURU- İÇ KOŞULLARDA UYUMLULUĞU GÖZETMEK

İÇERİK

a. Yaşam alanında üzerinde en çok durulan unsurlardan bir diğeri, iklim ve iklime bağlı sıcaklık, nem, havalandırma gibi iç koşullar olmaktadır. Geçici konutta kullanılan malzemeler ve iç mekan biçimlenişinde iklim koşulları ve termal konfor göz önünde bulundurulmalıdır.

Örn: İklim koşulları düşünülerek sıcak iklimlerde pencere ve kapı açıklıkları konutun nefes almasına yardımcı olacak şekilde konumlandırılmalıdır.

Örn: Soğuk iklimlerde konut içi sıcaklığı tutmak adına, yalıtım özelliği bulunan yapı malzemeleri kullanılmalıdır. Konut açıklıkları sıcak havayı içerde tutma amacı düşünülerek yerleştirilmelidir.

Örn: Mutfak ve banyo alanlarında havalandırma iklim ve güvenlik unsurları düşünülerek tasarlanmalıdır. Nemli bir iklim varsa banyoda rutubet çekmeyecek malzeme ve plan şeması kullanılmalıdır. Hakim rüzgar yönü, havalandırma ve yapı açıklıkları düşünülmelidir.

BAĞLANTILAR

Shelter Centre – [Transitional Shelter Guidelines](#) (s.159-167)

[Sphere Projesi- The Sphere Handbook](#) (s.256-257)

[UNHCR Emergency Handbook - Handbook for Emergencies](#) (s.222)

Sıcak nemli iklimde havalandırmayı destekleyen açıklıklarla planlanan geçici konut, Haiti
Kaynak: Shelter Centre Transitional Shelter Guidelines, s.164

MALZEME VE İNŞA FAKTÖRÜ

3

Geçici konut tasarımında malzeme seçimi, uygulaması ile inşa sürecine yönelik ilkelerdir.

İLKELER

PLANLAMA VE PROJE YÖNETİMİ DESTEĞİ VERMEK

Deprem sonrası kurulan yerel komitenin inşa ve uygulama sürecini değerlendirme toplantısı, Endonezya 2021.
Kaynak: GSC Shelter Project, s.108

İÇERİK

a. Geçici konut tasarım ve uygulama sürecinde, zamanında, uygun ve doğru işleyen yaşam alanlarının ortaya konabilmesi için planlama ve proje yönetimi önemli görülmektedir. Malzeme seçimi ve erişimi, işçilik, yapı pratiği gibi unsurların planlamaya tabi tutulması uygulama sürecinin önemli aşamalarındandır. Projeye yönelik AR-GE süreci de göz ardı edilmemeli, yeterli zaman ayrılmalı, planlama ve test süreçleri unutulmamalıdır.

Koordinasyonu sağlayan merkez, kamu yararına çalışan kurumlar ile uluslararası ve ulusal paydaşları (STK) da bilgilendirerek sürece dahil etmelidir. Paydaşlardan gelecek olan desteklerin ne amaçla / nerelerde kullanılacağı da görüldüğünden karşılıklı güven duygusu oluşmaktadır. Bu durum proje sürecinde fon desteklerinin artmasına da yardımcı olabilir. Hangi paydaşlardan hangi desteklerin geleceği ve karşılanması gereken gereksinimlerin analiz edilmesi, gelen yardım ve fonların ihtiyaca yönlendirilmesi adına önemlidir.

Örn: Proje kapsamında önemli dönüm noktaları hesaplanmalıdır. Mevsimsel durumların uygulama sürecine etkileri gibi potansiyel riskler de işlenmeli ve takvim ona göre oluşturulmalıdır. Malzeme, işçilik ve danışmanlık işlemleri için yönetim mekanizması tarafından bir izleme sistemi oluşturulması önerilmektedir.

İÇERİK

b. Projenin tasarımı, malzemeler ve uygulama süreci ile ilgili detaylar bu aşamada belirlenmelidir. Kaliteli ve yaşanabilir bir geçici konutun ortaya konabilmesi için proje yönetimi sağlanmalıdır.

BAĞLANTILAR

[Sphere Projesi- The Sphere Handbook](#) (s.262-265)

Shelter Centre – [Transitional Shelter Guidelines](#) (s.180)

Projenin başlangıcından itibaren hedef grup üyeleri, yerel yönetimler ve yerel STK ortaklarıyla kurulan iletişim, Kamboçya 2018-2021.

Kaynak: GSC Shelter Project, s.104

Hedef grubun zaman içerisinde doğacak ihtiyaçlarının analiz edilmesi, geçici konutta yaşanma ihtimali bulunan değişim ve dönüşümler için hazırlıklı olunması anlamına gelmektedir.

İHTİYAÇ ANALİZİ

Hedef grubun niteliklerinin belirlenmesi, bu kişilerin inşa sürecine faydalı olup olamayacağının ya da hangi açılardan yararlı olacağının bilinmesi adına önemlidir.

HEDEF GRUP

İLKELER

İNŞA SÜRECİNDE TEKNİK YARDIM SAĞLAMAK

Hedef grup içerisinde yer alan duvar ustalarına verilen eğitim, Kenya, 2021-2022.
Kaynak: GSC Shelter Project, s.25

İÇERİK

a. Barınağın kullanıcı tarafından yapılması ya da geçici konuta evrilme sürecinde kullanıcı tarafından geliştirilmesi, aidiyeti artıracak gibi yaşam alanının ihtiyaçlara yönelik evrilmesini de sağlamaktadır. Birçok platform, mülteciyi sürece dahil etme ve inşa etabının bir kısmında ya da tamamında etkin rol oynamaya teşvik etmektedir. Bu durum devlet eliyle kurulan planlı kamplarda çok sık rastlanmamakla birlikte genellikle uzun süre aktif olan mülteci bölgelerinde insani yardım platformlarının yönlendirmeleriyle yürütülmektedir.

b. Hedef grubun inşa sürecine dahil edilmesi için yönetim mekanizması ve insani yardım uzmanları tarafından değerlendirilmesi, proje için uygun görülmesi gerekmektedir. Sistemin ulusal ölçekte uygulanabilmesi adına birtakım kıstaslar getirilmesi önerilmektedir. İnşa sürecinde katılımcı iş gücünden faydalanılması için hedef grup analizi yapılmalıdır. Öncelikle kullanıcının inşa sürecinde ne kapsamda bilgi sahibi olduğu ve bu yetkinlikte olup olmadığı değerlendirilmelidir. Hedef grup arasında teknik anlamda yetkin olan kişiler inşa sürecinde özellikle hedef grubun isteklerinin aktarılması konusunda yardımcı olabilir. Bu kişiler gerekli bilgilerin aktarılmasında yardımcı olabilir ancak tasarımın uygulanması ve onaylanması mutlaka uzman merciler tarafından yürütülmelidir.

Hedef grup arasından yetkin kişilerin seçilmesi, sonraki zaman diliminde yaşam alanlarında tadilat gerektiren / müdahale edilmesi gereken bir durum olduğunda hızlı hareket edilmesine yardımcı olacaktır.

C. KURULUM VE MÜDAHALE REHBERİ

Kurulum sürecine kullanıcının dahil olabileceği bir diğer yöntem kurulum ve işletim videoları yoluyla olmaktadır. Kullanıcıya yapılabilecek müdahaleleri ya da kurulum süreçlerini anlatan videolu anlatımlar / resimli kılavuzlar hazırlanabilir. Bu video ve kılavuzların açık, basit ve anlaşılır olması önemlidir. Dil ve kültür farkından dolayı yazılı anlatım yerine görsel malzemenin hazırlanması önerilmektedir.

Örn: Kurulum rehberi, yeterli uzmanın sahaya inemediği durumlarda kullanıcıyı işin içine dahil ederek basit strüktürlerin (tek odalı basit yaşam üniteleri) daha hızlı kurulmasında yardımcı olabilir.

Örn: Yaşam alanının bir duvarında yanlış monte ya da tadilat gerektiren bir durum olduğunda kişinin kurulum videosuna hızla ulaşması, durumu düzeltebilmesi adına yol gösterici olabilir. Süreç içinde yaşanan bu durumlarda teknik uzmanların ya da hedef grup içerisinde seçilen yetkin kişilerin müdahale sırasında danışmanlık yapması iş güvenliği adına önemlidir.

d. Süreç içinde geçici konuta müdahalede bulunmak isteyen kullanıcı için müdahale rehberi hazırlanması önerilmektedir. Kullanıcının yaşam alanının içinde ve yakın çevrede ihtiyacına göre yapabileceği değişiklik ve ilaveleri tanımlayan ve onu sınırlayan bir müdahale rehberi hazırlanabilir. Müdahale rehberi, konut tasarımı ve uygulamasında yer alan paydaşlar tarafından, mevcut barınma ünitesine özel hazırlanmalıdır. Gerekli durumlarda resim ve videolarla desteklenmeli, okunabilir ve genel anlaşılabilirlik düzeyinde oluşturulmalıdır. Ayrıca konut içinde dokunulmaması gereken kırılmaması gereken özel noktalar, yakın çevrede kazılmaması gereken bölgeler de rehberde aktarılmalıdır.

[Sphere Projesi- The Sphere Handbook](#) (s.263-264)

[UNHCR Emergency Handbook - Handbook for Emergencies](#) (s.220)

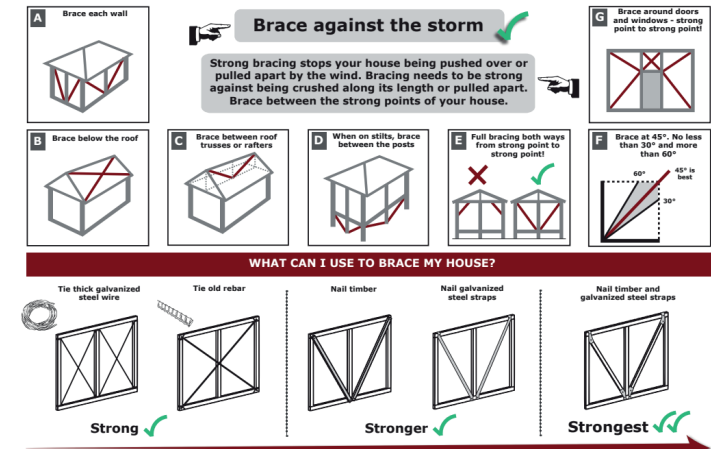
ECHO- [Humanitarian Shelter and Settlements Guidelines](#) (s.35,62)

Shelter Centre - [Shelter after disaster: Strategies for transitional settlement and reconstruction](#) (s.113-118)

Shelter Centre – [Transitional Shelter Guidelines](#) (s.180)

Fırtına ihtimaline karşı konutu güçlendirme rehberi, Filipinler, 2013.

Kaynak: [GSC Shelter Project, s.33](#)

İLKELER

YEREL MALZEME, TEKNİK VE İŞ GÜCÜ KULLANMAK

Hedef grup içerisinde dayanıklı inşaat teknikleri konusunda eğitilen 40'tan fazla kadın, yerel çamur ile sıvama tekniklerini kullanarak geçici konut yapmaktadır. Mozambik 2021-2022.
Kaynak: GSC Shelter Project, s.42

Konutun teknik çizimleri ve bitmiş hali sonraki sayfadır.

İÇERİK

a. Öncelikle barınağın küresel kullanıma yönelik olup olmadığı ve AR-GE'nin bu kapsamda geliştirilip geliştirilmediği düşünülmelidir. Geçici barınma ünitesi küresel kullanıma yönelik ise yerel malzeme kullanımı yerine sürdürülebilir malzeme kullanımı ön plana alınmalıdır. Ürünün temin edilmesi ile yenilenmesi-onarılması gerektiğinde uygun malzeme temini de göz önünde bulundurulmalıdır.

Tasarımın yerel - küresel unsurları arasındaki denge, projenin ilk aşamasında AR-GE kısmında belirlenmelidir. Geçici konutun başka bir coğrafyada yeniden kullanımı ve bu doğrultuda sürdürülebilirliği isteniyorsa yerel unsurların seçiminde dikkatli olunması gerekmektedir.

b. Yerellik vurgusu özellikle üç unsur üzerinde etkilidir. Bunlar; yerel ekonomi, yerel iş gücü ve yerel inşaat teknikleridir. Yerel malzeme kullanımı bölgede mevcut yerel ekonomiye destek olduğundan uygun görülmektedir. Malzeme alımı ile potansiyel onarım-yenileme işlemlerinde malzemelerin yakın çevreden temin edilebilmesi hem hız hem mali açıdan olumludur.

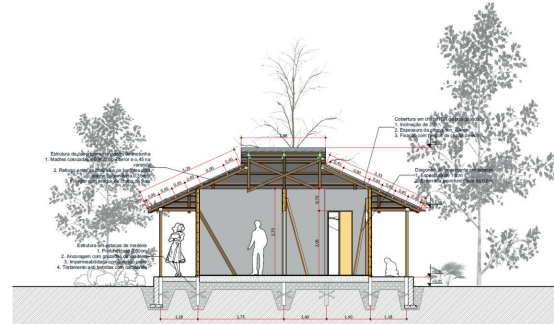
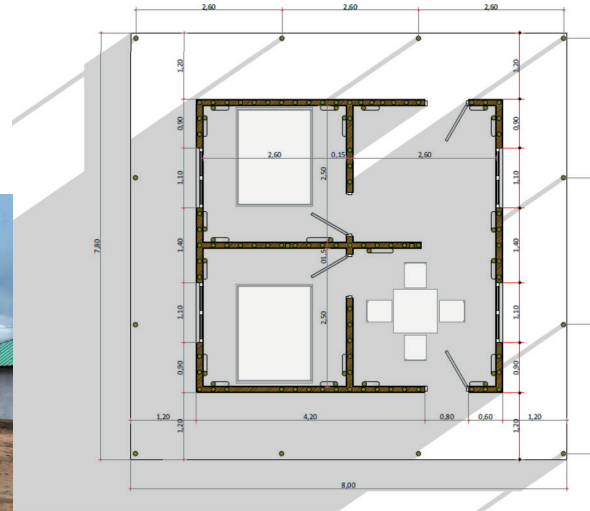
c. Proje uygulama sürecinde iş gücünün nasıl temin edileceği kararlaştırılmalıdır. Uygulama sürecinde yerel iş gücünden faydalanılması bölgede ekonomiye katkı sağlayacak bir diğer unsurdur. Bu sayede istihdam artmakta ve iş gücü bölgeden sağlanacağı için maliyet düşmektedir. Yerel iş gücü kullanmak bölgesel inşaat tekniklerinin kullanılacağı uygulamalarda bir artı değer sağlamaktadır. Yerel teknikleri bilen kişiler ile çalışılması yerel tekniklerin uygulanmasını kolaylaştıracaktır.

d. Yerel inşa tekniklerinin kullanılması sürdürülebilir geçici konutlarda önerilmektedir. Bölgenin ikliminden ve malzemeleri kullanma şekline doğan yerel teknikler, o coğrafyada kullanılacak bir geçici konut tasarımı için yol gösterici olabilir. Bu nedenle uygulamaya başlarken yerleşke ve konutların yapılacağı bölgenin yerel inşa teknikleri de analiz edilmelidir.

Örn: Geçici konutta havalandırma sistemi için bölgede yer alan pasif iklimlendirme sistemlerinden biri tercih edilecekse malzemenin temini, sistemin uygulanması ve bölgesel istihdama katkı için iş gücünü bölgeden karşılamak önerilmektedir.

Bölgedeki geleneksel yapıların geliştirilmiş versiyonu olduğu için mülteciler tarafından daha çok kabul gören 2 odalı 36 m² konut, Mozambik 2021-2022.
Kaynak: [GSC Shelter Project](#), s.43

YEREL MALZEME - ERİŞİLEBİLİRLİK

[Sphere Projesi- The Sphere Handbook](#) (s.262)

[UNHCR Emergency Handbook - Handbook for Emergencies](#) (s.220)

Shelter Centre – [Transitional Shelter Guidelines](#) (s.168-169)

YEREL EKONOMİ - İŞ GÜCÜ

Shelter Centre - [Shelter after disaster: Strategies for transitional settlement and reconstruction](#) (s.108,113-118)

[Sphere Projesi- The Sphere Handbook](#) (s.263)

YEREL İNŞA TEKNİKLERİ

ECHO- [Humanitarian Shelter and Settlements Guidelines](#) (s.35)

Shelter Centre – [Transitional Shelter Guidelines](#) (s.169)

İLKELER

UYGULAMADA GÜVENLİK İLE VERİMİ GÖZETMEK

Doğal ve insani krizler sonrası yerinden olan topluluklar için inşa edilen barınakların tartışılması süreci, Mozambik, 2020-2021.
[Kaynak: GSC Shelter Projects, s.36](#)

İÇERİK

a. Güvenlik unsuru, malzeme kriterinin bir diğer göz ardı edilemez ilkesi sayılmaktadır. Uygun malzeme ve tekniklerin kullanımı geçici konutun uzun süre verimli ve de güvenli bir şekilde kullanılabilmesi adına önemli görülmektedir. Konutun uzun süre verimli bir şekilde kullanılabilmesi için bölgeye ve kullanıcıya uygun malzeme seçimi önemlidir. Konutun güvenli bir şekilde kullanılabilmesi için de malzemelerin dayanımları ve uygulanma şekilleri ön planda tutulmalıdır.

Örn: İnşa için seçilen malzeme bölgenin coğrafi ve iklimsel koşulları ile uyumlu, kullanıcının güven ve huzur içinde yaşayabileceği bir geçici konut sunabilmelidir. Örneğin sıcak ve nemli bölgede gün ışığına fazlaca maruz kalan bir yerde yanıcı malzeme kullanılmamalıdır. Malzeme ve uygulama biçimi konutun güvenliği ve dayanımı için önemlidir.

Örn: Geçici konutun zemin, tavan ve duvarlarında çevresel koşullara karşı dayanımı olan termal konfor sağlayan malzemeler kullanılmalıdır.

Güvenli inşa için farkındalık eğitimi, Madagaskar 2022.
[Kaynak: GSC Shelter Projects, s.30](#)

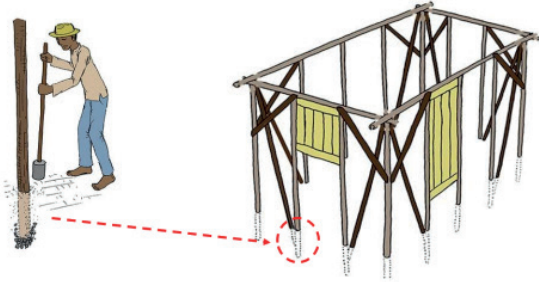

İÇERİK

Message clé #1

Mandavaka 75 cm farafahakeliny fenoina vato kely hatramin'ny 10 cm eo ary totoina mba ho mafy

1. Installer les poteaux à une profondeur minimum de 75 cm et remplir le trou de petit gravier sur une hauteur de 10 cm sous la base du poteau

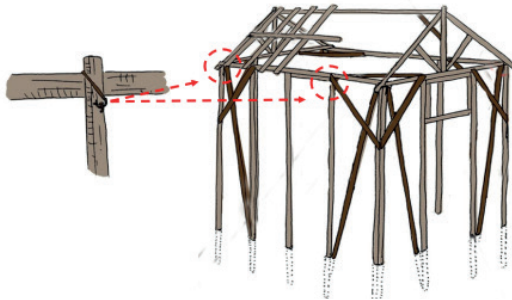

1. Installer les poteaux à une profondeur minimum de 75 cm
2. Remplir le trou de petit gravier sur une hauteur de 10 cm sous la base du poteau
3. Remplissez de terre et dammez la terre fortement

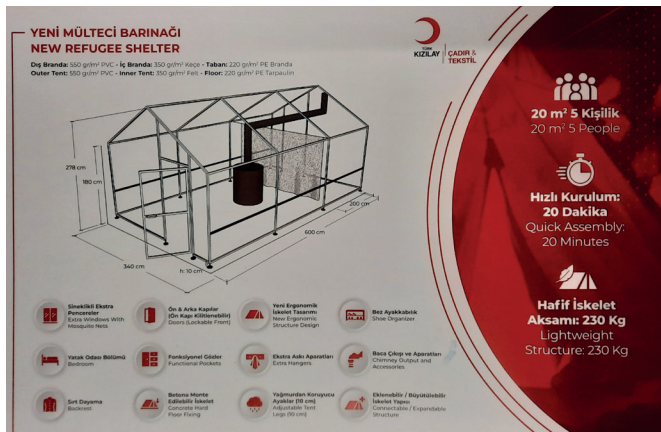
Message clé #7

Hamafisina amin'ny tariby ny fifampitohizana mba hampihena ny fiantraikan'ny rivotra amin'ny tafo

Attacher un fil métallique ou corde 12mm ou laines, autour de toutes les connexions pour résister contre les vents

Güvenli inşa için hedef gruba dağıtılan bilgilendirme-eğitim-iletişim materyali, Madagaskar 2022. Amaç kitleyi bilgilendirmek olduğundan Malgaşça, Madagaskar'da konuşulan resmi dilde yazılmıştır.
Kaynak: GSC Shelter Projects, s.31

Sudanlı mülteciler için yatak odası, mutfak ve yaşam alanından oluşan, özel gereksinimli bireylere uygun, güvenlik ve termal konfor koşulları düşünülerek inşa edilmiş geçici konut tasarımı, Kenya 2021-2022.
Kaynak: GSC Shelter Projects, s.24

Alev yürütmezlik, su geçirmezlik bulunan yeni mülteci barınağı
Kaynak: Türk Kızılay Çadır & Tekstil 2023 Ürün Kataloğu

BAĞLANTILAR

Shelter Centre – [Transitional Shelter Guidelines](#) (s.180)

[AFAD-Geçici Barınma Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi ve İşletilmesi Hakkında Yönerge](#) (s.3-4)

Geçici konut tasarımının üç boyutlu modeli

1	Geçici konut içindeki hareketliliği kolaylaştırmak için zemin betonla kaplanmıştır.
2	Mutfağın duvarları, hava sirkülasyonunu kolaylaştırmak için çelik ızgaralardan yapılmıştır, gece ve yağmur yağdığıında odaya erişim sağlamak amacıyla yapının kısa kenarında yer almakta ve dışarıya çıkışı bulunmaktadır.
3	Geçici konut içindeki ısı kontrolünü en üst seviyede tutmak amacıyla asmolen blok tuğla (içi boş blok) kullanılmıştır.
4	Olası sel baskınına karşı konut yükseltilmiş, erişime yardımcı olacak bir rampa kullanılmıştır.
5	Erişilebilirliği sağlamak için kapı ve pencerelerin boyutu artırılmıştır. Güvenliği garanti etmek için pencere ve kapının malzeme kalitesi güçlendirilmiştir.

ÇEVRESEL FAKTÖRLER

4

Geçici konut tasarımında uygulama süreci, kullanıcı davranışları, yerel halk ve misafir topluluk arası iletişim ile ekoloji temelli kararları etkileyen, sürdürülebilir değerleri düzenleyen ilkelerdir.

İLKELER

SÜRDÜRÜLEBİLİR TASARIMI GÖZETMEK

SOLLUNE Branda gündüz güneş ışınlarını toplayıp gece bu enerji ile fosforlu bir aydınlatma sağlamaktadır. Bu sayede güvenli ve temiz enerji sağlanabilmektedir. Kızılhaç tarafından Madagaskar'da test edilmiş ve olumlu dönüşler alınmıştır.
Kaynak: IFRC Green Response Environmental Quick

İÇERİK

a. Sürdürülebilirlik, gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama kabiliyetinden ödün vermeden kendi ihtiyaçlarımızı karşılamak olarak tanımlanmaktadır. Kaynakların sınırlı olduğunu bilmek ve onları gelecekte de kullanılabilecek şekilde daimi kılmaktır.

Sürdürülebilirlik geçici konut tasarımında bir ilke olarak benimsenmelidir. Planlama, kaynakların kullanımı, tasarım ilkeleri, uygulama stratejileri olmak üzere hemen her aşamada ülkemiz ve dünyamız düşünülerek öncelikli tutulmalıdır. Sürdürülebilirlik oldukça geniş bir kavramdır, geçici konut tasarımında birçok şekilde yorumlanabilir. Yerleşkeler için her an kullanılabilecek rezerv alan tanımlayarak kamp için kullanılması planlanan arazinin de sürdürülebilirliği sağlanabilir. Sürdürülebilir arazi yönetimi de önemlidir. Hızlı kurulabilen ve toplanabilen, başka bir krizde yeniden kullanılabilecek geçici barınma üniteleri ile de sürdürülebilir tasarım gözetilmektedir.

ÇEVRE DOSTU BARINAK TASARLAMAK

Geçici konutların çevre dostu bir yaklaşımla tasarlanması, bölgesel kaynaklar kullanıldığı için yerel ekonomiye katkı sağlama, yerel malzeme, inşaat teknikleri ve iş gücü kullanımı açısından önemlidir. Aynı zamanda çevreye daha az zarar verdiği için önerilmektedir.

İÇERİK

b. Sürdürülebilir inşa tekniklerini kullanmak.

Bağlama özgü sürdürülebilir inşa teknikleri ile ortaya konan geçici konutun çevreye duyarlı bir yaşam alanı sunması amaçlanmaktadır.

Örn: Geçici konutta bölgeye özgü yerel inşa teknikleri kullanılarak çevreye verilen zarar azaltılıp iklim ve coğrafyaya uygun bir yaşam alanı ortaya konabilir. Karadeniz yöresinde ahşap ve türevi malzeme ile denenmiş ve kullanımı uygun birleştirme tekniklerini yorumlayarak bir proje üretmek, malzemeyi temin etmek, bölgeye uygun malzeme ve inşa teknikleri kullanmak açısından olumludur. Bu sayede daha önce yerel topluluk tarafından denenmiş ve bilinen sürdürülebilir teknikler ile çevreye duyarlı bir proje ortaya çıkmış olacaktır.

c. Sürdürülebilir malzeme ve enerji yönetimini gözetmek.

Sürdürülebilirlik bir değer olarak ele alınmasının yanında malzeme seçimi ve enerji kullanımında da vurgulanmaktadır. Çevre dostu enerji kullanılması önemli bir adımdır. Malzeme ve inşa faktöründe üzerinde durulan yerellik vurgusu ile sağlanması amaçlanan sürdürülebilir inşa teknikleri, geçici konut uygulamasını etkileyen çevresel faktörler arasında sayılmaktadır.

Örn: Geçici konutta kullanılan malzemelerin farklı krizlerde de kullanılabilir olmasını sağlayarak malzemenin çevreye verdiği zarar azaltılabilir. Konutta kullanılan bölücü panellerin farklı konutlarda da kullanılabilir, uyarlanabilir olmasını sağlamak bu yaklaşıma örnek olabilir.

BAĞLANTILAR

[Sphere Projesi- The Sphere Handbook](#) (s.270-273)

[UNHCR Emergency Handbook](#)

Shelter Centre - [Shelter after disaster: Strategies for transitional settlement and reconstruction](#) (s.109)

ECHO- [Humanitarian Shelter and Settlements Guidelines](#) (s.6-19)

İLKELER

SÜRDÜRÜLEBİLİR TASARIMI GÖZETMEK

BINAA Kalkınma Platformu tarafından sürdürülebilirlik değerleri göz önünde bulundurularak tasarlanan geçici konutlar. Kültür yapısına uyum yaşam alanları tasarlanmıştır, temiz enerji için güneş panelleri kullanılmıştır. Kuzey Halep, Suriye 2023.
Kaynak: GSC Shelter Projects, s.v.i

İÇERİK

d. Sürdürülebilir atık yönetimini sağlamak.

Planlı kamplarda hem yerleşke hem de geçici konut ölçeğinde düşünülmesi gereken önemli noktalardan bir diğeri atık yönetimidir. Çevre ve sağlık üzerine olan etkisinden dolayı atık yönetiminin, zamanında, güvenli yöntemlerle ve kültürel farklılıklara duyarlı olarak sürdürülebilir şekilde yürütülmesi gerekmektedir.

Sürdürülebilir atık yönetimi, yerleşkenin kendi kendine yetebilmesi için bir yöntem olarak da kullanılabilir.

Örn: Atık ayrıştırma sistemi, yerleşkedeki insanların bir iş kolunda yer alması ve bu sayede iyileşme sürecine girmesinde faydalı olabilir. Aynı şekilde bu sistem yerleşkedeki çöplerin geri kazanılması, sürdürülebilir tarım vb. sistemler için kullanılmasında etkili olabilir. Sistem maliyetini karşıladıktan sonra yerleşkenin kendi kendine yetebilmesini sağlayabilir ve kampın gider maliyetini düşürebilir.

Sürdürülebilirlik değerleriyle tasarlanan geçici konutlar, kullanıcıların yaşam alanlarını sahiplenmesine ve temiz tutmasına fayda sağlar. Temiz tutulan bölgede sağlık koşulları daha etkili bir şekilde korunabilir. Sürdürülebilirlik ilkeleri yerleşkede sağlık koşullarının korunmasına kadar birçok ölçekte tasarım ve uygulama projelerine etki etmektedir.

Suriyeli mühendisler tarafından kurulmuş olan BINAA Kalkınma Platformu, yerinden edilmiş insanlar ve mülteciler için sosyal uyumun, temel standartların ve sürdürülebilir çözümlerin sağlandığı geçici konutlar tasarlamaktadır. Kuzey Halep, Suriye 2023.
Kaynak: BINAA 's Shelter Program

İLKELER

İKLİM VE COĞRAFYAYA UYGUN GEÇİCİ KONUT TASARLAMAK

BAĞLANTILAR

[Sphere Projesi- The Sphere Handbook](#) (s.271)

ECHO- [Humanitarian Shelter and Settlements Guidelines](#) (s.12)

DOĞAL KAYNAKLARIN ANALİZİ

Shelter Centre - [Shelter after disaster: Strategies for transitional settlement and reconstruction](#) (s.110)

İÇERİK

a. Geçici konut tasarım ve uygulamasını etkileyen en önemli unsur, yapının bulunduğu bağlam olmaktadır. Çevresel bir etken olarak iklim ve coğrafya, geçici konutun biçimsel niteliklerinden malzeme özelliklerine kadar birçok faktörü etkilemektedir. Tasarım sürecine başlarken bölge detaylıca analiz edilmelidir.

B. PROJE KARARLARI İÇİN DOĞAL KAYNAKLARI ANALİZ ETMEK

Doğal kaynakların analizi, projede kullanılacak malzemelerin ve fırsatların belirlenmesi adına önemlidir.

Geçici konutun uygulamasına başlamadan önce çevredeki ekolojik değerlerin analiz edilmesi, koruma altına alınması gereken unsurlar olup olmadığına bakılması, her ne olursa olsun çevreye kötü etki edecek bir uygulamaya başlanmaması vurgulanmaktadır.

Doğal kaynakların analiz edilmesi, yerel halk ile kurulacak iletişim için de önemlidir. Çevreye duyarlı olunması ve kaynakların kötü kullanılmaması, o bölgede yaşamaya devam edecek olan topluluk için önceliklidir. Kaynakların ve çevrenin kötü etkilenmesi, misafir topluluk ile yerel halk arasında anlaşmazlıklara neden olacaktır.

Örn: Yerleşkenin kurulması planlanan bölgede endemik bir bitki türü varsa yerleşke için başka bir alan düşünülmelidir. Bölgeden geçen akarsular, maden yatakları düşünülerek bir planlama yapılması gerekmektedir. Doğal kaynakların ve çevrenin analizi, değerlerimizin korunması adına önemlidir.

Örn: Bölgede yer alan ve kullanıma işlemeye elverişli bir malzeme varsa konut projesinde kullanmak bir seçenek olabilir. Bu malzeme bölgeden temini kolay, işlemesi bilinen bir malzeme ise maliyet düşebilir.

İLKELER

ÇEVRESEL RİSK UNSURLARINI ANALİZ ETMEK

Performance analysis	
The plywood shear walls and timber framing are light and provide good resistance for seismic and wind loads typical of Haiti. Proper site analysis is necessary prior to construction to determine appropriate finished floor heights to provide any mitigation of flood hazards.	
Hazard*	Performance
Earthquake HIGH	GREEN: The plywood shearwalls are light weight and provide excellent resistance for seismic loads. The corner posts are anchored to their foundations, the base of the walls are anchored into the concrete slab, and the roof trusses are tied to the walls with hurricane straps.
Wind HIGH	AMBER: As with seismic loading, the plywood shearwalls provide excellent resistance but the concrete piers in the building corners do not provide sufficient weight to fully resist overturning forces, and it is possible the shelter could tip during strong storms.
Flood HIGH	GREEN: The first floor of the shelter is elevated from the surrounding ground surface, and it is easy to modify the design to provide additional clearance if site specific situations required it.
Fire LOW	AMBER: The components of the structural system are flammable, and will not offer significant fire resistance. Consideration should be given to providing a second means of egress from the shelter in case the single door is blocked.

IFRC tarafından Haiti depremi sonrasında yapılan barınaklar çevresel risklerden olan deprem, fırtına, sel ve yangına karşı performans analizlerine tabi tutulmuştur, Haiti 2010.
Kaynak: IFRC Post-disaster shelter: Ten designs (s.43)

İÇERİK

a. Çevre incelemesinin ikinci adımı çevresel risk unsurlarının analiz edilmesidir. Çevredeki risk faktörleri analiz edilmeli ve konutun bulunduğu ortamın kullanıcı için herhangi bir tehlike taşımadığından emin olunmalıdır. Bu risk faktörleri, coğrafyanın sebep olabileceği doğal afetler olduğu gibi yerel inşaa tekniklerinin neden olabileceği tehlikeler, yerleşkede çıkabilecek salgın hastalıklar gibi insan unsuru üzerinden de gerçekleşebilmektedir. Bölgenin salgın hastalık geçmişi, arazinin sel yatkınlığı gibi potansiyel riskler incelenmelidir. Çevrenin yerleşke ve geçici konut bakımından risk taşıyıp taşımadığından emin olunmalıdır.

B. GEÇİCİ KONUTUN GÜVENLİK UNSURLARINI GÖZETMEK

Bu değerler yaşam alanı başlığında bahsedilen güvenlik unsuru ile yakından ilişkilendirilmektedir. Güvenlik ilkesinin en üst katmanı olarak sayılabilir. Yakın çevre ve bölgesel güvenlik kapsamında çevresel risk unsurları ile düşünülmelidir.

Örn: Çevresel bir risk faktörü olarak yıllık yağış seviyesi fazlalığı nedeniyle sel ihtimali olan bölgelerde geçici konutların yükseltilerek yapılması önerilmektedir. Bu sayede sel ihtimaline karşı konut su baskınlarından korunmuş olur.

Çevresel risk unsurları, yerleşke içi hizmetlerin konumlandırılmasında etkili olmaktadır. Güvenlik, geçici konutun diğer hizmetlere erişimi konusunda da ön plana çıkmaktadır. Yangın tehdidi konusunda itfaiye, salgın ve çevre koşulları bakımından sağlık gibi hizmetlere erişim yakın çevre düzenlemesinde etkin rol oynamaktadır.

BAĞLANTILAR

Shelter Centre – [Transitional Shelter Guidelines](#) (s.147-158)

[AFAD-Geçici Barınma Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi ve İşletilmesi Hakkında Yönerge](#) (s.9-13)

İLKELER

KOORDİNASYON PROGRAMLARINI UYGULAMAK

İÇERİK

a. Koordinasyon, planlama ve proje yönetiminde uygulama aşamalarının ve paydaşlar arasındaki iletişimin kontrol edilip işlerin yürütülmesini ifade etmektedir. Ülkemizde acil durumlarda koordinasyon AFAD tarafından sağlanmaktadır.

Destek mekanizmaları arasındaki koordinasyon, geçici konutun verimli bir şekilde ortaya konmasına yardımcı olmaktadır. Koordinasyon, malzeme seçimi ve projenin yürütülmesi kadar sürdürülebilirlik ve kaynakların verimli kullanılması için de önemli bir unsur olarak görülmektedir.

Örn: Yerleşke planlama aşamasında farklı dış paydaşlar arasında aynı sürdürülebilirlik ilkelerinin devamını sağlamak koordinasyon merkezinin kontrolünde olmalıdır. Belirlenen değerlere aykırı uygulamaların yapılması önlenmelidir. Sürdürülebilir atık yönetimi konusunda yakın çevre düzenlemesi her geçici konut için erişilebilir olmalıdır.

Örn: İhtiyaç analizleri sonucunda belirlenen eksiklerin, paydaşlardan gelen yardımlar tarafından karşılanması için koordinasyon merkezi aracılık yapmalıdır. Bu aracılık sırasında sürdürülebilirlik temelli yaklaşımlar öncelikli tutulabilir. Dış paydaşlar tarafından konutun aydınlatma gereksinimini gidermek amacıyla yardım yapılıyor olabilir. Koordinasyon merkezi bu yardımların, çevre dostu sürdürülebilir enerji kullanan gereçler tarafından sağlanıp sağlanamayacağını paydaşlar ile konuşabilir.

BAĞLANTILAR

ECHO- [Humanitarian Shelter and Settlements Guidelines](#) (s.36)

**ACİL DURUM BARINMA
ALANINDA MEKÂN
TASARIM KILAVUZU**

Bu kitapçık, Acil Durumlarda Geçici Konut Tasarım Model Önerisi: Türkiye Örneği başlıklı doktora araştırması kapsamında elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulmuştur. Çalışma ülkemizde kurulması planlanan geçici barınma merkezlerinde uzun süreli kullanıma hizmet etmesi amaçlanan geçici konutların tasarım kriterlerini oluşturmayı hedeflemektedir.

Bu kitapçık ülkemizde insani yardım alanında çalışan kamuda hizmet veren uzmanların ve sivil toplum kuruluşlarının yararlanması amacıyla oluşturulmuştur.

İnsani yardım ve içmimarlık ilişkisini ortaya koyarak geçici barınma alanında içmimarlığın önemini vurgulamaktadır.

GEÇİCİ BARINMA

ACİL DURUM BARINMA ALANINDA MEKÂN TASARIM KILAVUZU · GÜLŞAH ŞENOCAK

ISBN: 978-975-9116-45-3

9

789759

116453

